

සරල දහම් දැනුම

රංජිත් විංජනායක

සරල දහම් දැනුම

රංජිත් විජේනායක

තෙරවිදුන 1

ගම්පහ අස්විට්ටේ පදිංචි විජේනායක මහතා ශ්‍රී ලංකා පොලීස් ජෝර්ජ්
දුක්තව සිට විශ්‍රාමිකත් කෙරෙහි, තතුක පටන් අප ශ්‍රී විජයාරාම දහම් පාසලේ දරු,
විතත්ව දහම් අධ්‍යාපනය ලබා දෙන දක්ෂ ආචාර්යවරයෙකි. ධර්මාචාර්ය චිත්තනේ
නාරච්චි සාමාර්ථය ලබා ඇති මේ මහතා ධර්මය පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් ඇති
කෙතෙක් මෙන්ම දහම් දැනුම් ලබාගැනීමට උත්සුක ද වන අයෙකි.

රංජිත් විජේනායක මහතා අතින් රචිත කරනු ලැබූ ගැමැති මේ කෘතිය
මනා දහම් පොතකි. විශේෂයෙන් සුඛ පිටකයේ 1 පටන් 10 දක්වා වන කරනු ලැබූ
කරුණු සංග්‍රහ කොට තිබේ. ග්‍රන්ථ රාශියකින් අවබෝධ කටයුතු දහම් කරුණු මතෙවින්
මගිද්දී විග්‍රහ කොට ඇත. මෙම ග්‍රන්ථය මුද්‍රිත ධර්මය පිළිබඳව පරිශීලනය කරන
අයට ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වර්තා පොතකි. විමේන්ම මෙම කතුවරයා රංජිත් විජේනායක
නාවස ශාස්ත්‍රය පිළිබඳවද මනා අවබෝධයක් ඇති කෙතෙක් බව සඳහන් කරනු ලබ
වේ.

තෙරවෙන් සරණයි !

මෙයට,

හිතකාමී

පූජ්‍ය ශාස්ත්‍රවේදී, පණ්ඩිත

බණ්ඩාරබට්ටල සුමනවංශ මහා ස්ථවිර,

ශ්‍රී ලංකා රාමස්වැස්ස මහා නිකායේ

ගම්පහ ප්‍රාදේශීය සංඝ සභාවේ

ගරු සභාපති සහ විහාරාධිපති,

ශ්‍රී විජයාරාම දහම් පාසලේ ප්‍රධානාචාර්යය.

මෙම ග්‍රන්ථය එළි දැක්වීමට මා හට මහත් වූ ධෛර්යයක් සහ අඩුපාඩු දක්වාලූ ගම්පහ විජයාරාම විහාරාධිපති අපවත් වී වදාල බණ්ඩාර ආචාර්ය සමනලංසු පණ්ඩිත නාහිමියන්ටද, අධ්‍යාපන අමාත්‍යංශයේ පිරිපෙන් ලබන පුස්තක පාද නැගීමට ව්‍යවස්ථාපිත නාහිමියන්ටද, ගම්පහ අස්ගිරිය විජිතාශාමාධිපති පුජ්‍ය හිත්තලියේ සරණපාල හිමියන්ටද, සෝදුපත් පිදු අක්ෂර චරිත නිවැරදි කර දුන් ත්‍රිපිටකවේදී, කර්මවාගාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත පුජ්‍යපාද මහේන්ද්‍රාචාර්ය ජනනප්‍රේම නාහිමියන්ටද, සිය අවිච්ඡිකා කාර්යයන් වශයෙන් මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය මුද්‍රණය හා ප්‍රකාශනය සතුටින් භාරගත් ශ්‍රී “මිත්සර” පොත් ප්‍රකාශන අධිපති දේශබන්දු ගාමිණී මොරගොඩ මැතිතුමා මෙම සත්කාර්යය සඳහා නිතියෙන් ධෛර්යමත් කල මා පුතණු වන්නා පුණ්‍යානුමෝදනා පෙරදුරිට මෙහිදී සිහිපත් කරමි.

රංජිත් විජේනායක

නො. 164, සඳුල්ල,
බණ්ඩාරනායක මාවත,
අස්ගිරිය,
ගම්පහ.

පිළිම

වසර දෙදහස් පන්සියයකටත් වැඩි ඉතිහාසයක් ඇති, අප නිවාගත සම්මා සම්බුදු රජාණන්වහන්සේ විසින් දේශිත සුවාසුදහසක් ධර්මස්කන්ධය වත්මනෙහි මෙන්ම මතු පරපුරටද දායාද කරනට සැදී පැහැදී පේවී සිටින්නා වූ, සාර්වත්‍රික මොග්ගල්ලානාදී මහරහත් පරම්පරාවෙන් අවිච්ඡින්නව පැවතෙන සුඵෙගල, ශික්ෂාකාමී මහසඟරුවන චේතීන් සහ ගුරුභවතුන්ගෙන් දහම් අධ්‍යාපනය ලබන සිසු දරුවන් හට මහත් බැතියෙන් පුද කරමි.

ක බැගින් වන දහම් කරුණු :-

01. නව අරහදී ගුණයෙන් යුතු උතුමා
* තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ
02. පුද්ගලයෙකුට ලැබිය හැකි උතුම් සුවය :-
* නිර්වාණය හෙවත් නිවන් සුවසධි
“නිබ්බානං පරමං සුඛං”
03. නිර්වාණය පිණිස ඇත්තාවූ ඒකායන මාර්ගය :-
* මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව හෙවත් මැදම් පිළිවෙත
“ඒකායනො ඥායං භික්ඛවෙ මග්ගො”
04. සත්වයෙකුගේ දිවිපැවැත්මට ඇති එකම පිටුවහල
* ආහාරය
“එක නාම කිං - සබ්බේ සත්තා ආහරට්ඨතිකා”
05. ගෙදර බුදුන් යැයි නම් ලත් ලොව එකම තැනැත්තිය
* නමන් වැදූ මව
මිනිස් ලොවට ආසන්නතම දිව්‍ය ලෝකය
* වාතුම්මහාරාජිකය
07. සක් දෙවිඳු හෙවත් ගක්‍ර දේවේන්ද්‍රියා
වාසය කරන දිව්‍ය ලෝකය
* තාවතිංසය
08. ප්‍රත්‍යලාභීන් අතුරින් අග්‍ර සීවලී මහ රහතන්
වහන්සේ
09. සෘද්ධිමතුන් අතුරින් අග්‍ර - මුගලන් මහ රහතන්
වහන්සේ
10. ප්‍රඥාවෙන් අග්‍ර - සැරියුන් මහ රහතන් වහන්සේ
11. විනය ධාරීන් අතුරින් අග්‍ර - උපාලි මහ රහතන්
වහන්සේ
12. ධම්ම භාණ්ඩාගාරික - අනඳ මහ තෙරුන්
වහන්සේ

යුගලයන් හෙවත් දෙක බැගින්

1. බුදු සසුනෙහි අග්‍ර ශ්‍රාවකයෝ
  - i. සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ
  - ii. මුලෙන් මහ රහතන් වහන්සේ
2. බුදු සසුනෙහි අග්‍ර ශ්‍රාවිකාවෝ
  - i. බේමා මහ රහත් මෙහෙණිය (ප්‍රඥාපරාමිතා ගියුණිගත් ආරාමිකාව)
  - ii. උත්පලවන්තා මහ රහත් මෙහෙණිය (සාද්ධම්මත් ගියුණිගත් ආරාමිකාව)
3. දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රයෙහි (ධම්මවක්කප්පවත්තන) සඳහන් අත්භල යුතු අන්ත දෙක
  - i. අත්තකිලමථානුයෝගය - ගර්භයට දැඩි දුක් දීම
  - ii. කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය - ගර්භයට වැඩි සැපදීම
4. කර්ම
  - i. කුසල කර්ම - ප්‍රාණසාකාදිය නොකිරීම
  - ii. අකුසල කර්ම - ප්‍රාණසාකාදිය කිරීම
5. කාම හෙවත් ආශා
  - i. වස්තු කාම - ගේදොර - ඉඩම් - රන්රිදී - මුදල් පාදිය
  - ii. ක්ලේස කාම - පංච ඉන්ද්‍රිය කෙරෙන් හට ගන්නා අරමුණු සහ උපදින ආශාව
6. හික්ෂුන් වහන්සේට විවර (සිවුරු) ලැබෙන ක්‍රම
  - i. සැදහැකියන් පූජා කරන විවර
  - ii. පාංසුකුල විවර හෙවත් සොහොන් බිමකින් හෝ ඉවතලා හෝ කඩකින් මසා පිළියෙල කර ගන්නා සිවුරු

8. භාවනා

- I. සමට භාවනා ආනාපානානෙති යෙමේදී ආදී භාවනා මගින් නිව්වනා යපයන් නිර්මිත
- II. විපස්සනා භාවනා ලොව සියලු කැපැක්කාපයන් අතිතය ලක්ව අනාත්ම මැටි මෙතෙහි කාමීන් සිහි ජනානුනා පැවිම්

9. මිට්ඨා දාස්ඨි

- I. භස්වත දාස්ඨිය සදාකාරික ආත්මයෙන් ඇති වැඩ විශ්වාස නිර්මිත
- II. උච්චේද දාස්ඨි මේ ආත්මයෙන් සියල්ලම කෙළවර වන්නේය යන විශ්වාසය

10. පිටිනිවන් පෑම

- I. සෝටධිශේෂ නිව්වාණය උපටි හෙවත් පැර ස්කන්ධයන් ශේෂකොප පිටිනිවන් පෑම (ක්ෂේත්‍රය පටිනිව්වාණය)
- II. අනුපට්ඨිශේෂ නිව්වාණය පැර ස්කන්ධයන් ශේෂ කොපකොප පිටිනිවන් පෑම

11. පළුපුළු නිසරණ ගිය උපාසිකාමෝ

- I. සිය කුල පවුලත් වර්ග
- II. සිය කුල පවුලත් පිරිද

12. තුල්ල සසුරන් අග්‍ර දායක - දායිකාමෝ

- I. ලොව විශ්වික හෙවත් අනේට්ඨ සිවුතුණ (පේතවතානාමය කරවිය)
- II. විශාලානා හෙවත් විශාලා මහ උපාසිකාව (පුරිවානාමය කරවිය)

13. පළුපුළු තුර්වරු

- I. වර
- II. විය

14. ප්‍රථම දාවිවාහික උපාසකයෝ (විදුන් - අමරි සරණ ගිය)

- I. තපස්ස
- II. කල්ලක - කන් පෙළුම කාතකාසුරන්

15. බැලීම: කිසිවෙකුගේ මග පෙන්වීමක් නැතිව තම
 අභිමතය අනුගමනය කළ එය තත් තමාගේ අවබෝධය නැති
 ලෙසට පරිවර්තනය කළ එය තත් තමාගේ අවබෝධය නැති
 (අනු) 11. පරිවර්තනය කළ කිසිවෙකුගේ මග පෙන්වීමක් නොමැතිව තම
 අභිමතය අනුගමනය කළ නමුත් තත් තමාගේ අවබෝධය නැති
 නොමැති (අනු)

16. දෙදෙනා ලොව
 i. පාසලකරුවන්
 ii. නාට්‍යකරුවන්

17. දෙදෙනා ලොව
 i. පෙළපාලිය
 ii. පෙළපාලිය

18. විනිශ්චය මාන කළ යුතු වස්තු
 i. අපහේන වස්තු - බුදු පිළිම - පෙළපාලිය - ආරාම - ධාතුන් පහතසේ
 ii. පරිපහාන වස්තු - බෝධි වාක්ෂය - විජ්ජාසත්ත - පාත්‍රාධාරය - 5
 විවිධ ආදිය

19. ප්‍රජා
 i. ආරිය ප්‍රජා - අනර්ථ - පෙළපාලිය ආරාම කරවීම, පැන් පොතු 0
 විශාල කරවීම, පොරොන් ඉදිකිරීම් ආදිය
 ii. ප්‍රතිපත්ති ප්‍රජා - පන්ති - අවසර - අසර්ව අධිකාරී රැකීම -
 නිවහන කිරීම

20. සමහරුන්ගේ දේශය හඳුන්වන නම -
 i. වාසල මාතා
 ii. විවහා දේශය

21. ප්‍රීතිය
 i. ආරිය ප්‍රීතිය - අසුභය - දේපල - ධනය ගැන සිතා සතුටු වීම
 ii. විනිශ්චය ප්‍රීතිය - අද්ධ - ධර්ම - සංගොයන රත්නත්‍රය ගැන සිතා
 සතුටු වීමත් සොබාත් ආදී මාර්ගච්ඡේදය හේතු පොත ඇති වන ප්‍රීතිය.

2. බුද්ධ දේශනා දෙකොපස
- i. ධර්ම - නොසෙස් අවස්ථාවන්හි දී නොසෙස් කරුණු හේතු වශයෙන් හෙතෙම විනය කරුණු හැර අන් සියලුම දේශනා
  - ii. විනය - නොසෙස් අවස්ථාවන්හි දී නොසෙස් කරුණු අර්භයා ගිහිමුත් හට පනවන ලද විනය කරුණු

3. දෙවැදූරුම් කර්ම විපාක
- i. ප්‍රතිසන්ධි විපාක - තමන් කළා වූ කුසලාකුසල යන්ත්‍රණවලට අනුරූපව යම් හටයක පිළිසිදු ගැනීම.
  - ii. ප්‍රචාන්ති විපාක - ඒ කුසලාකුසලයන්ට අනුරූපව ඉපදුණු සත්වයා හට සැප හෝ දුක් ලබා දීම.

4. ධර්මා
- i. රූපී ධර්මා - සමස්ත භාවනාව මගින් උපදවා ගන්නා ධර්මා (ප්‍රපමධර්මාණය ආදී)
  - ii. අරූපී ධර්මා - සතර ආකාරයකින් උපදවා ගන්නා ධර්මා (ආකාශානායකඤ්චායනාණය ආදී)

5. දේව ධර්ම
- i. ගිවි පස්පට් - දහ අකුසල කිරීමට ඇති ලැජ්ජාව
  - ii. ධර්මපට් - පස්පට් - දහ අකුසල කිරීමට ඇති බිය.

6. සීලය
- i. වාරිත්‍ර සීල - ගිහිමානව පනවිද ආරක්ෂා කිරීම
  - ii. වාරිත්‍ර සීල - ප්‍රාණභාතාදී අකුසල වළක්වා ගැනීම.

7. උද්ගත වහන්සේගේ දේසනා ක්‍රම
- i. සංඛිත දේසනා - කෙටියෙන් දේසනා කිරීම
  - ii. විතරාලිත දේසනා - විස්තර සහිතව දේසනා කිරීම

8. ස්කන්ධ
- i. භෞතික ස්කන්ධ - භෞතිකව ඇත්තාවූ ස්කන්ධ සතර (වේදනා ආදී)
  - ii. රූප ස්කන්ධ - රූප වශයෙන් ඇත්තාවූ විනාශ වන ස්කන්ධ

28. කුසල කර්ම
 i. උපට්ඨානම් කුසල් (සසර දික්වීමට හේතුපන කුසල්)
 ii. විපට්ඨානම් කුසල් (සසර කෙටි වීමට හේතුපන කුසල්)
29. ධර්ම ධර්මයන්
 i. පටිසන්ති ධර්ම
 ii. ප්‍රතිපත්ති ධර්ම
30. සත්‍යදාහාමි විමේදි යටපත් වන සංයෝජන
 i. කාමරාග - කාමලෝකයට හා පංචකාමයන්ට ඇති බලපත්,
 ii. ව්‍යාපාද - තරහට හෙවත් ක්‍රෝධය
 (ඉන්ද්‍රියාමි විමේදි මෙම සංයෝජන දෙක නැතිවේ)
31. ශාසනයේ කොටස් දෙක -
 i. ඉන්ප ධුර - ත්‍රිපිටකය ඉගෙනීම හෝ ඉගැන්වීම හා මද ප්‍රශංසා භාවිතා
 ii. විදර්ශන ධුර - විදර්ශනා භාවිතා සඳහා සිය කාලය වැය කිරීම
32. සමාධි -
 i. උපචාර සමාධි - ධ්‍යානයන්ට ආසන්න සිත්හි සමාධිය
 ii. අර්පනා සමාධි - මාර්ග-ඵල සිත්හි යෙදෙන සමාධිය
33. අකුසල මූල
 i. අවිජ්ජා - චතුරාර්ය සත්‍යය නොදැනීම
 ii. තණ්හා - පංචකාම සම්පත්ති ඇලීම

නිව් ගෙවත් තුන බැගින් ප්‍ර දැනම් කරුණ

තුන්විත් කිවියවත් (ත්‍රිවිධ ප්‍රණව ක්‍රියා)

- i. දාන - තමන් සතු දෙය පිරිසිදු කිරීම
- ii. ගීල - පන්සිල් අපසිල් දසසිල් අසිසිල්
- iii. භාවනා - සමථ හා විපස්සනා ආදී පශ්‍යයෙන් සිත්හි ඵ්‍යාග්‍රන්ථව
ලැති කප ගැනීම

ත්‍රිවිධ රත්නය

- i. බුද්ධ - ලොව්තුරා බුරුණාණන් වහන්සේ
- ii. ධර්ම - උන්වහන්සේගේ ශ්‍රී ප්‍රභයෙන් දේශනා කළ දැනට කරුණ
- iii. සංඝ - සාරිපුත්ත - මොග්ගල්ලාන ආදී පටන් අවිච්චිනන්තව
පැවත පන සංඝ පරම්පරාව

පුත්‍රයන්

- i. භික්ෂු - පන්සිල් රකින දෙමාපියන්ටද වඩා උසස් ගුනැති
පුත්‍රයන්
- ii. පුත්‍රජාන - පන්සිල් රකින තම දෙමාපියන් සේ සිටින පුත්‍රයන්
- iii. භික්ෂුණි - පන්සිල් රකින දෙමාපියන්ට වඩා පහත්ගති ඇති
පාපකාරී පුත්‍රයන්

තුන්දොර (ත්‍රිවිධ ද්වාර)

- i. සිත - කුසලාකුසලයන්ට පුළුවේ
- ii. කය - පසිඳුරන්ගෙන් සැදුම්ලත් ගර්භය
- iii. චිත්තය - සුහාසිත මෙන්ම මුයාචාරද ආදිය නික්මෙන

තුන් සරණය

- i. බුද්ධ
- ii. ධර්ම
- iii. සංඝ

7. නිවැරදි පදය (මනසෙහි තව ගන්නා විට පමණක්)

- i. අතර (i) ඇත්ත තෙරුන් ඇතැවුන්
- ii. පිටි - පැරැ (කිසි (කිසි) දෘෂ්ටිය)
- iii. නො - නො පෙනෙත් (සත්‍ය යන හැඟීම)

8. හදිසාන සායනය

- i. සත්‍ය පාපස්ස අතරන. සියලු පාපයන් කෙරෙන් පැළඳීම
- ii. කුසලස්ස උපසම්පදා - කුසලයන් වඩා වර්ධනය කර ගැනීම
- iii. සවිත්ත පටිසෝ දපන. - තම සිත් සතන් භාවනාදියෙන් මුදාකර ඒකග්‍රතාවය ඇතිකර ගැනීම

9. තුන්තරා බෝධිය

- i. මුඛ
- ii. පසේබුදු
- iii. මහරහත්

10. තුන් කල් (කාලත්‍රය)

- i. අතීත - ගෙවිය කාලය
- ii. වර්තමාන - අද පවතින කාලය
- iii. අනාගත - හෙට උදාවන කාලය

11. ත්‍රිවිධකය (තෙවලා දහම්)

- i. සුත්‍ර විධිකය - (බුදුන් වහන්සේ නොයෙක් තැන් හිදී දේශනා කළ සුත්‍ර එකමුතුව)
- ii. විනය විධිකය - ගිණිපුන්ට පැනවූ නීති සම්මුදාය
- iii. අභිධර්ම විධිකය - මාතෘ දිව්‍යරාජයාණන්ට දෙසූ ගැඹුරු දහම් කරුණු එකමුතුව

12. ත්‍රිලකුණු (ත්‍රි ලක්ෂණ)

- i. අනිත්‍ය - සියලු සංස්කාරයන් නැසෙන සුඤ්ඤාව
- ii. අධි - සියලු සංස්කාර දැක කෙළවර කරඇති බව
- iii. අනාත්ම - සියලු සංස්කාර නොපවත්නා ස්වභාව හෙවත් මම, මාගේ සිතා ගතයුත්තක් නොමැති බව

ත්‍රිපිටක ගිණි

- i. වාග ගිණන - පංචකාම සම්පන්නි ඇලි ගැලි සිටිමි
- ii. දොස ගිණන - නාහව හෙවන කෝප විම
- iii. මෝහ ගිණන - ඇති තතු නිසඤ්ඤා නොදන සිති මලාව

ත්‍රිකෝටික පාරිශුද්ධික මාංගය (හික්මුන් වහන්සේට ප ඇති මාංගයන්)

- i. චර්ටය - තමන් වහන්සේ විශිෂ්ට කියා සතෙකු මරණයට පත්කරන
උසුරු නොදුටු මාංග
- ii. උස්සුත - තමන් වහන්සේ සදහා කියා සතෙකු මරණයට පත්කළ
බව නොදැසු මාංග
- iii. උපට්ඨංකිත - තමන් වහන්සේ සදහා සතෙකු මැරූ බවට සදක
නොකරන ලද මාංග

තුන්බිය (විශාලා මහනුවර බුදුන් දවස හටගත් තුන්බිය වහන සූත්‍රය සම්මායනා කරමින් නුවර පුරා පැන් සීමෙන් දුරුවිය)

- i. පොග බිය - දුඬු නිසභ නිසා දුහුච්චි ආදියෙන් වසංගත රෝග
හට ගැනීමෙන්
- ii. දුර්ගිකල් බිය - නිසංගය වැනි ස්වභාවික විපත් නිසා ජලය නොමැතිව
හට පොග විනාශ වීමෙන්
- iii. ආමනුස බිය - තැන තැන මලමිණි හේතුවෙන් ඇතිවන යක්ෂ -
ප්‍රෙත උපද්‍රව

අනිත්ත ලකෂණ (ත්‍රිපිටක සංස්කාර)

- i. ජාති - අපද්ධිමි
- ii. ජරා - පයසංගත විමි
- iii. මරණ - වියාදාප

තුන් සූත්‍ර

- i. ජනන සූත්‍රය - තුන්බිය පහකිවීමට දෙසා වදාළහ
- ii. පංගල සූත්‍රය - චර්ටි - මිනිසුන්ට මංගල හෙවන යහපත් කරුණු
- iii. කප්පිකමෙත්ත සූත්‍රය - සියලු සත්ත්වයින් හට පවත්නා කිවීම
උපදෙස

17

ත්‍රි විද්‍යා

- i. ප්‍රබන්ධ නිවාසානුස්ථානි - පෙර විසූ කඳ පිළිවෙළ අතින් තුළ
- ii. දිබ්‍ය වක්ත්‍ර - ඇසට නොපෙනෙන මානයේ ඇති දේ අතින් තුළ
- iii. ආසවක්ඛය ශානය - සියළු ආග්‍රවයන් හෙවත් ඇලීම් සුලු

18

සුගති ලෝක

- i. දෙව් ලොව - 6
- ii. මිනිස් ලොව - 1
- iii. බ්‍යාධි ලොව - 20

19

තුන් ලොව

- i. සත්ව ලෝක - මිනිස් ලොව - සදේව් ලොව - සතර අපා
- ii. සංස්කාර ලෝක - රූපාවචර හෙවත් බ්‍යාධි ලෝ 16
- iii. අවකාශ ලොව - අරූපාවචර ලෝක - 4

20

වාද හෙවත් ඇදහීම්

- i. නාස්ථික දිට්ඨිය - කුසල් හෝ අකුසල් වලට විපාක නොලැබේ යැයි ඇදහීම හා ප්‍රකාශ කිරීම
- ii. අහේතුක දිට්ඨිය - සත්වයාගේ විමුක්තියට හෙවත් විසුද්ධියට කිසිදු හේතුවක් නැතැයි ඇදහීම හා ප්‍රකාශ කිරීම
- iii. අකිරිය දිට්ඨිය - කුසල් අකුසල් වලින් කිසිදු පලයක් නැතැයි ඇදහීම හා ප්‍රකාශ කිරීම

21

බුදුන්වහන්සේගේ තෙමගුල

- i. ඉපදීම - වෙසක් පුර පසළොස්වක් පොහොය දින දුම්බිණි සැරසීම
- ii. බුදුවීම - වෙසක් පුර පසළොස්වක් පොහොය දින බුද්ධ ගයාමේ
- iii. පිරිනිවීම - වෙසක්පුර පසළොස්වක් පොහොය දින කුසිනාරා තුටු මල්ල රජ දරුවන්ගේ උපවර්තන නම් උයනෙහි සල් ගස් දෙකක් අතර පනවන ලද යහනේදී

- 2 තුන්තරා බෝධි ධර්ම (බුදු බව පෙනෙන බෝධිසත්වයන්
 පිරිස යුතු ගුණධර්ම)
- i. ත්‍රිපිදක - පුබ්බෙනිවාසානුස්සති ආදී ධර්ම
  - ii. පංච මහා පටිත්ථාග ආස් ඉස් මස් මල් ආභරණ
 දන්තීය
  - iii. දස පාරමිතා - දාන සීල නෙක්ඛම්ම ආදී පාරමිතා දහය

- 3 බුද්ධ ගාසනය
- i. පර්වයාපති - ත්‍රිපිටක ධර්මය (විනය - සූත්‍ර - අභිධර්ම)
  - ii. පුත්තිපතති - සීල - සමාධි - ප්‍රඥා
  - iii. පුත්තිචේධ - නිවන

- 4 ත්‍රි ශික්ෂාවන්
- i. සීල - පන්සිල් - අටසිල් ආදියෙහි පිහිටීම
  - ii. සමාධි - භාවනා මගින් සිතෙහි ඒකග්‍රතාව
  - iii. ප්‍රඥා - ත්‍රිලකුණු (චන්ද්‍රිකා, දුඃඛ, අනාත්ම) පිළිබඳ නිවැරදිව
 දකිනා නුවණ

- 5 අභිසංස්කාර
- i. පුඤ්ඤාහි සංස්කාර - කාම ලෝකවල ඉපදීමට හේතුවන සිතාමතා
 කරන පුන්‍ය ක්‍රියා
  - ii. අපුඤ්ඤාහි සංස්කාර - සත්‍ය අප්‍රා ආදී දුගති වල ඉපදීමට
 හේතුවන අකුසල ක්‍රියා
  - iii. අනෙඤ්ජාහි සංස්කාර - අරුපි හටයන්හි ඉපදීමට හේතුවන
 කුසල ක්‍රියා

- 6 ත්‍රිපිටික අකුසල විතර්ක
- i. කාම විතර්ක - අබ්‍රුදරු - වස්තුව ආදී පංචකාම සම්පත් පිළිබඳ
 සිතුවිලි
  - ii. ට්‍යාජ්‍යාද විතර්ක - අන්‍යන් පිළිබඳ චෛරස හෙවත් ක්‍රෝධයෙන්
 යුත් සිතුවිලි
  - iii. විහිංසා විතර්ක - අන්‍යන් හට හිංසා පීඩා කිරීමේ කල්පනා

27

ත්‍රිවිධ ලැස

i. මංස වක්ඛු - සාමාන්‍ය මංසය

ii. දිව්‍ය වක්ඛු - දිව්‍ය (පියවි ලැසට නොපෙනෙන දේ දක්වන)

iii. පඤ්ඤා වක්ඛු - නුවණික

28

ලෝක විනාශය සිදුවන ක්‍රම

i. පලයෙන් - සත්‍ය මහා සංඝයා ගෞරවයෙන් පලය විය යුතු වේ.

ii. නිත්‍යෙන් - ස්වභාවිකව හට ගන්නා ලැබෙති සහ අධික වූ භාණ්ඩවන්ද මිනිසා විසින් දල්වන නිති වේ.

iii. වාසුවෙන් - කුතාඛ - සුළු සුලං පාදියෙන්

29

ලංස උත්සාහික මාර්ගය ත්‍රි බික්ඛාවන්ට බෙදෙන අයුරු

1. සම්මා දිට්ඨි } පුඤා

2. සම්මා සංකප්ප

3. සම්මා වාචා

4. සම්මා කම්මනාක } බිල

5. සම්මා පාඨවි

6. සම්මා වායාමි

7. සම්මා සති } සමාධි

8. සම්මා සමාධි

30

විහා මංගල සූත්‍රය දේශණා කිරීමට පොහොසත් දේවියන් හා විනිසුන් අතර මංගල යැයි අදහස කරන ලද කරුණු

i. දිට්ඨි මංගල - දකින දෙය මංගල වේ

ii. සුත මංගල - අසන දෙය මංගල වේ

iii. චිත මංගල - සුඛ ස්පර්ශයන් - විචිති දේ - සුඛවාදී සිංහල මංගල වේ.

31

ත්‍රිවිධ ඝාත

i. විමිභාත - උත්සන්නවිය අධික ත්‍රිෂ්ම කාලය

ii. චස්සාත - චරිත කාලය (චස් විසිමම් කාලය)

iii. තෙමන්ත - විසන්ත කාලය හෙවත් ගතපකාල මගින් බැස්ස කාලය

4. ක්‍රීඩිත (අනන්‍ය)

- i. පාඨානුශාසන - අනුපාසිත පාඨානෙක විධින විනය ආදී - පාඨාසිත
- ii. පොතානුශාසන - පොතානුශාසන පාඨන ලෙසින ශ්‍රේණින කිවිම
- iii. පාඨනානුශාසන - පාඨනානුශාසන විනය - පොතාසිත පාඨන නිබන්ධන ආදී - අනුපාසිත ශ්‍රේණින

5. ක්‍රීඩිත දූෂිතවිත

- i. කාම දූෂිතවිත (කමෙත) - පානානිපානාදී අකුසල කිවිම
- ii. චාරිත දූෂිතවිත - මුසාපාද - විසුනාපාපා ආදිය
- iii. පමන දූෂිතවිත (මනසින) අභිච්ඡා හෙවත් දුඛ ලෝභය පාපාද හෙවත් ක්‍රෝධය මිත්‍යා දාමය හෙවත් චැරිත දුකිම

6. කුසල මූල

- i. අලෝභ - (කාමාශතිල බව) දනදීමේ ආදී චගමෙත
- ii. අදාස - ක්‍රෝධ හැනි සංසුත බව
- iii. මොහ - ක්‍රීඩිත රත්තය කෙරේ හක්තිය

7. අකුසල මූල

- i. ලෝභ - මසුරු බව හෙවත් තමන් සතු දෙයක් දන් නොදීම
- ii. අදාස - තරහට හෙවත් කෝපවන ස්වභාව
- iii. මොහ - ක්‍රීඩිත රත්තය කෙරේ සිත නොපැහැදීම චැරිත ලෙස සිතා ගැනීම

8. ක්‍රීඩිත නාමික

- i. කාම නාමික - පංචකාම ස්වපත්ති ඇලි ගැලි සිටිම
- ii. භව නාමික - භවය හෙවත් සසරෙහි ඇලිමි නොහොත් ශාස්වත දාමය
- iii. විහව නාමික - භවය හෙවත් සසර අත්හැරීමේ ආශාව නොහොත් අවිච්ඡේද දාමය

9. සෝවාන් විමේදී නැතිව යන සංයෝජන

- i. සක්කාය දිට්ඨි - ආත්මයක් ඇතැයි යන විශ්වාසය
- ii. මිමිකිච්ඡා - ඉඳිබාදී අවනැත කෙරෙහි සැකය
- iii. සිලබ්ධත පරාමාස - චැරිත වාත හා සිල සමාදානය

38 ත්‍රිවිධ භය

- i. ජාති භය නොයෙක් හටයන්හි ඉපදීමට ඇති බිය
- ii. ජයා භය පංචස්කන්ධයන්ගේ දිරායාමට හෙවත් මහනැදි ඇති බිය
- iii. මරණ භය තම මරණය පිළිබඳ හටගත් බිය

39 ත්‍රිවිධ වෛරනය (වන්දනා කළයුතු පුජාවස්තු)

- i. ගාර්වික බුදුන්වහන්සේගේ හෝ රහතන් වහන්සේලාගේ ලලාට ධාතු - දන්ත ධාතු ආදී ගාර්වික ධාතූන් වහන්සේලා
- ii. පාරිභෝගික බෝධි වාක්ෂය - චක්‍රාසනය - පාත්‍රා ධාතූන් සිවුරු ආදිය
- iii. උද්දේසික බුදුපිළිම - සිතුවම් - වෛරනය ආදිය

40 සිදුහත් කුමරුගේ මාලිගා (ඒ ඒ සෘතු වලදී)

- i. ටමර
- ii. සුභමර
- iii. සුභ

41 තුන්බෑ ජට්ටියන්

- i. පූර්ණ කාශ්‍යප
- ii. නදී කාශ්‍යප
- iii. ගයා කාශ්‍යප

42 තුන් සිවුරු

- i. තනිපට සිවුර
- ii. දෙපට සිවුර
- iii. පඳනස

43 සිදුහත් කුමරු තම විමුක්තිය සොයා යන ගමනේදී

ආශ්‍රය කළ ගුරුවරු

- i. හත්ගව තවුසා
- ii. ආලාර කාලාම තවුසා
- iii. උද්දක රාමපුත්‍ර තවුසා

භාරමිතාවක් බෙදෙන කොටස්

44

- i. භාරමි
- ii. උප භාරමි
- iii. පරමත්ථ භාරමි

උදාහරණ - දාන භාරමිතාව
දාන උපභාරමිතාව
දාන පරමත්ථ භාරමිතාව

විත්ත වෛතසිකයන්ගේ පසුබෑමට හේතුවන vථින මිද්ධ

45

නිවාරණය v නසා විරියය වඩවන ත්‍රිවිධ අවස්ථාවන්

- i. භාරමිතක ධාතු - යම් කාර්යයක් පටන් ගන්නා අවස්ථාවේ ඇති විරියය
- ii. නික්බම්ම ධාතු - එම කාර්යය කරන අතරතුරදී ඇතිවන කුසිත බව නසාලන විරියය
- iii. පරක්කම ධාතු - එම කාර්යය කරන අතරදී හටගන්නා බාධා නසාලන විරියය

සම්මා සංකප්ප (යහපත් වූ කල්පනාව)

46

- i. නෙක්ඛම්ම සංකප්ප - පසිඳුරන් පිනවීමේ ආශාවන්ගෙන් මිදීමේ කල්පනාව
- ii. අව්‍යපාද සංකප්ප - සියඤ්ඤා ලෝ සතුන් වෙත වෛර නොකොට නිදුක් - නිරෝගී වේවා යන මෙහි පෙදූරි කල්පනාව
- iii. අපිහිංසා සංකප්ප - කිසිදු සත්වයෙක් හට හිංසා පීඩා ගෙන නොදීමේ කල්පනාව

ධර්ම සංගායනා ත්‍රිත්වය සඳහා දායක වූ රජවරු

47

- i. ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාව - අජාසත් රජු
- ii. දෙවන ධර්ම සංගායනාව - කාලාශෝක රජු
- iii. තෙවන ධර්ම සංගායනාව - ධර්මාශෝක රජු

ධර්ම සංගායනා ත්‍රිත්වයට මූලික වූ හිමිවරු

48

- i. ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාව - මහා කාශ්‍යප මහරහතන් වහන්සේ
- ii. දෙවන ධර්ම සංගායනාව - සබ්බකාමී හා යස මහරහතන් වහන්සේලා
- iii. තෙවන ධර්ම සංගායනාව - මොග්ගල්ලාන් නිස්ස මහරහතන් වහන්සේ

49

49. බරම සංභායනා ත්‍රිත්වයට හේතු වූ ආයත්ත කරුණු
- i. ප්‍රථම බරම සංභායනාව - සත්‍ය නම් වයොවාදය ශික්ෂාවගේ ආදර්ශය වූයේය.
  - ii. දෙවන බරම සංභායනාව - වර්ජිතත්වය ශික්ෂණ ක්‍රමය දෙසට යොමු කළයුතුය.
  - iii. තෙවන බරම සංභායනාව - ශික්ෂණ අතර නිකාය හේදය ඇතිවීමට හේතු වූයේය.

50

50. ත්‍රිවිධ දාන
- i. ආර්ථික දාන - දන්දීම, වෛරාග්‍ය, විහාර ආරාම කරවීම, විලානෝපස්ථාන, තොරණ ආදිය ඉදිකිරීම.
  - ii. බරම දාන - දහම් දෙසීම, බරම සාකච්ඡා, දහම් පොත් ලිවීම, දහම් ඉගැන්වීම.
  - iii. අනාම දාන - මරණයට නියමවූ සත්වයින් හට ජීවිත දානය දීම.

51

51. ත්‍රිවිධ ක්ලේෂ ප්‍රභානියක්
- i. කදංග ප්‍රභානය - තාවකාලිකව කෙලෙසුන් යටපත් කිරීම.
  - ii. වික්ඛම්භන ප්‍රභානය - කෙටි කලකට පමණක් කෙලෙසුන් කිරීම.
  - iii. සමුච්ඡේද ප්‍රභානය - කෙලෙස් සහමුලින්ම නැති කිරීම.

52

52. ත්‍රිවිධ සෝවාන් ඵල
- i. ඒක ඛිජ - සෝවාන් වූ ආත්මයේදීම රහත් වීම.
  - ii. කෝලංකෝල - සෝවාන් වූ පසුව ආත්ම 2 - 6 දක්වා ආත්ම රහත් වීම.
  - iii. සත්තකඛන්තු පරම - සෝවාන් වූ පුද්ගලයා ආත්ම 7ක් ඉවත් කර රහත් වීම.

53

53. ත්‍රිවිධ උපාදාන (මමය - මාගේය දැඩිව අල්වාගැනීම)
- i. කාම උපාදාන - පංචකාමයෙහි දැඩිව ඇලී ගැලීම.
  - ii. දිව්‍ය උපාදාන - මිත්‍යා දෘෂ්ටිය දැඩිව ගැනීම.
  - iii. අත්තවාදී උපාදාන - ගෝච්‍රික - අභිවච්‍රික ණ සුනඛ චුත වැරදි චුත ගැනීම (ශීල).

44

නිවැරදිව

- i. කතා ඇත - ප්‍රභාවය සහයෙන් ප්‍රකාශය වන නිවැරදි
- ii. කතා ඇත - ප්‍රභාවය සහයෙන් ප්‍රකාශය නොවන නිවැරදි
- iii. කතා ඇත - ප්‍රභාවය සහයෙන් ප්‍රකාශය නොවන නිවැරදි

45

ක්‍රියා මෙව්නාව

- i. දැනුම
- ii. මනස
- iii. චිත්තය

46

ක්‍රියා මෙව්නාව සහතිකයන්

- i. ප්‍රකාශය - ප්‍රකාශයෙන් ප්‍රකාශයෙන් ප්‍රකාශය
- ii. ප්‍රකාශය - ප්‍රකාශයෙන් ප්‍රකාශයෙන් ප්‍රකාශය
- iii. ප්‍රකාශය - ප්‍රකාශයෙන් ප්‍රකාශයෙන් ප්‍රකාශය

47

දින දහසේදී දැක්වෙන දේවතාව

- i. ස්වදේශීය දේවතාව - ස්වදේශීය දේවතාව ප්‍රකාශය
- ii. විදේශීය දේවතාව - විදේශීය දේවතාව ප්‍රකාශය
- iii. ස්වදේශීය දේවතාව - ස්වදේශීය දේවතාව ප්‍රකාශය

48

විවිධාකාරී අයෙකුගේ අරමුණු (මේවා මරණාසන්න
 අවස්ථාවේදී පෙනී ඒ ඒ අරමුණු වලට අදාළව මුහුණ
 නා අවිරයේ ඉටියට වෙනස් වේ)

- i. කර්ම - තමන් විසින් කළ කුසල හෝ අකුසල පිළිබඳ අරමුණු
- ii. කර්ම නිවේදන - තමා විසින් කළ කුසල හෝ අකුසලය සඳහා
 උපයෝගී කරගත් දේ
- iii. නිවේදන - තමා කරන ලද කුසලය හෝ අකුසලය අනුව
 මෙය ගවයේ උපදින ස්ථානය අපාය නම් ගිනිදැල්
 ලෝ දිය ආදිය ද දෙවලාව නම් දෙවලාව මල්
 මාලා ආදිය

වතුෂ්ඨ හෙවත් හතර බැගින්

වතු ආර්ය සත්‍ය

- i. දුඃඝ සංස්කාරයන් දැනීම සුක්ඛ බව
- ii. සමුදය - එම දුක් හටගැනීමට හේතුව
- iii. නිරෝධ - එම දුක් නැතිකරලීම
- iv. මාර්ග - එම දුක් ගිනි නිවැලීමේ මග

2

සතිපට්ඨාන

- i. කායානු පඤ්ඤා - කය පිළිබඳ අනිත්‍ය මෙතෙහි කිරීම
- ii. වේදනානු පඤ්ඤා - කය නිසා හටගන්නා ක්‍රියාව වේදනා මෙතෙහි කිරීම
- iii. චිත්තානු පඤ්ඤා - සිතෙහි වෙනස්වීම්, අනිත්‍ය බව මෙතෙහි කිරීම
- iv. ධර්මානු පඤ්ඤා - සියලු සංස්කාර අනාත්ම බව මෙතෙහි කිරීම

3

අපාය

- i. කුට්ඨ - නාසක
- ii. නිවර්තනායොති - නිවැසීම
- iii. අප්පට්ඨිතය - අප්පට්ඨිත
- iv. අසංකප්ප - අසංකප්ප

4

පෙට්තික

- i. පොතිකෙක
- ii. පොලලෙක
- iii. මාත බට්ටක
- iv. පැවිලි පැවක

නිත්‍ය දහම් පන පඤ්ඤාව

- i. කය - සිය අවයවයන්ට අයත් සතුකි ටීතිකා
- ii. වසර - ප්‍රායෝගිකයන් කාලීන කළ කය වේදනා ඇතුළත් ටීතිකා
- iii. සාමන්ත - සාමන්ත පුස්තක පොතක කය වේදනා ටීතිකා
- iv. අවයව - වේදනා පොතක කය ටීතිකා

සතර මග සතර ඵල

- i. සෝවාන මගඵල නැවත ආත්ම හතක් දක්වා උපදී
- ii. සකාදායාමී මගඵල නැවත එක් වරක් පමණක් උපදී
- iii. ආරාමාමී මගඵල නැවත නූපදී
- iv. අවිභව මගඵල නැවත නූපදී

එතු පාරිශුද්ධ ශීල - හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ උසස්
සීල (සතර සංවර ශීල)

- i. ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර ශීල - හික්ෂු විනය ආරක්ෂා කිරීම
- ii. ඉන්ද්‍රිය සංවර ශීල - පසිඳුරන් පාලනය කිරීම
- iii. ආජීව පාරිශුද්ධි ශීල - පිරිසිදු දිවි පෙවෙත
- iv. ප්‍රකෘ සංනිශ්චිත ශීල - අවශ්‍යම දෙය පමණක් පරිහරනය කිරීම

ව්‍යන්තපථේ සුත්‍රයෙහි සඳහන් ගිහියෙකුගේ මෙලොව -
පරලොව සැපතට හේතුවන ශීල

- i. පුද්ධා - ත්‍රිවිධ රත්නය කෙරෙහි පටන්නා හක්තිය
- ii. ශීල - පස් පවිත් වැළකීම
- iii. තපා - තපාගශීලී බව හෙවත් තමන් සතු දෑ දීම
- iv. ප්‍රඥා - පංච ස්කන්ධයන්ගේ හට ගැනීම - නැතිවීම දන්නා
නුවණ

ගිහියකුට ලැබිය හැකි සැප

- i. අත්ථි සුඛ - දහැමිව ධනය උපයා ගැනීම
- ii. භෝග සුඛ - යහපත් දහැමි කටයුතුවල යෙදීම
- iii. අනණ සුඛ - කිසිවක් සඳහා භෝගය නොවීම
- iv. අනට්ඨේ සුඛ - නිදොරින් අකුසල නොකිරීම

අසුරු කළයුතු මිත්‍රයින් සතර දෙනා

- i. උපකාරක - සියඤ්ඤා කල්හිම සිය මිතුරාට උපකාරී වන අය
- ii. අනුකම්පක - විපතෙහිදී සිය මිතුරාට අනුකම්පා කරන අය
- iii. සමාන සුඛ දුඃඛ - දුක සැප දෙකෙහිම සමව සිටින අය
- iv. අත්ථකායාසි - සිය මිතුරා පවිත් වලක්වා යහමග පෙන්වන්නා

11. අක්ෂර නොකළයුතු විත්‍රයින් සභාර දෙතා (පාපවිත්‍ර)
- i. අක්ෂරදත්තය - යම්කලක් ගැනීමට පමණක් වන අය
  - ii. වචිපාප - වචනමෙන් පමණක් සංග්‍රහ කරන අය
  - iii. අක්ෂරපියාණි - හොඳ - නරක දෙකෙහිදීම උදව්කරන අය
  - iv. අපාය සහාය - සුභ - සුදු හැඳි මගින් සිය මිතුරා විනාශ කරා ගෙනයන අය

12. සිව්වනක් පිරිස
- i. හික්ෂු - සාරිපුත්ත - මොග්ගලාදි ලෙසින් පැවතෙන හික්ෂුන්
  - ii. හික්ෂුණි - මහා පුජාපති ගෝතමී තෙරණිය පවත් පැවතෙන හික්ෂුණින්
  - iii. උපාසක - නිත්‍ය ශීල - අජයාංග ශීල රක්ෂිතා හිතියන්
  - iv. උපාසිකා - නිත්‍ය ශීල - අජයාංග ශීල රක්ෂිතා හිතියන් කාන්තාවෝ

13. සිව් බිඳි විහරණ
- i. චේතනා - සියලු සත්වයන් කෙරෙහි පතල මෙමතිිය
  - ii. කරුණා - සියලු සත්වයන් කෙරෙහි කරුණාවන්ත බව
  - iii. මුදිතා - සියලු සතුන් කෙරෙහි මෘදුබව
  - iv. උපේක්ෂා - සියලු සතුන් කෙරෙහි මධ්‍යස්ථ බව

14. සිව් පසය (හිතියන් විසින් හික්ෂුන් වහන්සේ උදෙසා කරන පුජාවන්)
- i. මිට්ඨ - සිටුරු (තුන් සිටුරු - අටපිහිකර ආදිය)
  - ii. පිණ්ඩපාත - පිඩුසිතා වඩන හික්ෂුන් හට දන්දීම
  - iii. සේනාසන - වැඩ හිදීමට ආරාම හා භාවනාවන් සඳහා සෙනසුන
  - iv. ගිලන්පස - නිසිකල පානය සඳහා පුජා කරන ඔසුපැන් - කොලකැඳ - පානවර්ග

15. සිව් පිළිසිඹියා (සතර ප්‍රතිසම්භිදා)
- i. අර්ථ - අර්ථය හෙවත් තේරුම් ගැනීමේ නුවණ
  - ii. ධම්ම - තෙවලා දහම පිළිබඳව ඇති නුවණ
  - iii. නිරුක්ති - අර්ථය හා දහම පිළිබඳ නුවණ
  - iv. ප්‍රතිභාන - ඉහත කරුණු සියල්ල වටහා ගන්නා නුවණ

16

සතර මහා භූත

- i. පඨවි - තද හෝ මාද ස්වභාවය
- ii. ආපෝ - දියර මෙන් වැගිරෙන ස්වභාවය
- iii. තේජෝ - ගිත හා උෂ්ණ ස්වභාව
- i. වායෝ - වායුමය ස්වභාව

17

ව්‍යුහස්පථීය සූත්‍රයෙහි සඳහන් මෙලොව පරලොව

වශයෙන් සැපතට හේතුවන කරුණු

- i. උච්ඛාත සම්පදා - උත්සහවත් බව
- ii. ආරක්ඛ සම්පදා - ආරක්ෂාව පිළිබඳ සැලකිලිමත්
- iii. කලාණ මිත්තනා - දුක - සැප - දෙකෙහිම තමන් සමග
හිඳිනා කලණ මිතුරන් ඇති බව
- iv. සමජීවිකනා - අතීතය මසුරු හෙවත් ලෝභ නොවී එමෙන්ම
අතීතයින් නිකරුනේ වස්තුව නාස්ති නොකොට
උපරිස්සම් වීම

18

රූපය හට ගැනීමට හේතුවන ප්‍රත්‍ය

- i. කර්ම - කුසල හෝ අකුසල කර්ම
- ii. චිත්ත - ඒ සඳහා මුල්වන චිත්ත පරම්පරාව
- iii. සාත්‍ය - ගිත හා උෂ්ණත්ව බලපෑම්
- iv. ආහාර - රූපය රැකීමට අවශ්‍ය ආහාර පානාදිය

19

වචනයෙන් සිදුවන අකුසල

- i. මුසාවාදා - බොවැකිවෙන
- ii. පිසුනාවාදා - කෙලාම් කිවෙන
- iii. ඵරුසාවාදා - දෑඩි - රුහු වදන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන්
- iv. සම්ප්‍රජපලාපා - හිස් වදන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන්

20

බුදුන් දවස දඹදිව පැවති කුල

- i. බ්‍රාහ්මණ - තවුසන් හා බමුණන්
- ii. කපත්‍රිය - රජ - ඇමති - සිටු ආදීන්
- iii. වෙට්ඨා - වෙළඳාම් කරන්නෝ
- iv. කුල - බැලුමෙහෙට්ට කරන්නෝ

21 සතර කමටහන් (භාවනා සඳහා නිමිති)

- i. බුද්ධානුස්සති භාවනා - බුද්දාණ මෙනෙහි කරමින් එයම නිමිතිකොට භාවනා කිරීම
- ii. මෙමත්‍රී භාවනාව - කරණියමෙන් සුත්‍රයේ සඳහන් පරිදි සියලු සත්වයින් නිදුක් - නිරෝගී වේවායි භාවනාව
- iii. අසුභ භාවනා - දස අසුභ හෙවත් ඉදිමුණ මල සිරුර - නිල් පැහැ වූ මල සිරුර - විසිරුණ මල සිරුර ආදී දස අසුභ භාවනාව
- iv. මරණානුස්සති භාවනා - මරණය ගැන මෙනෙහි කොට භාවනා කිරීම

22 රූපී ධ්‍යාන

- i. ප්‍රථම ධ්‍යානය - පළමු ධ්‍යානය
- ii. ද්විතීය ධ්‍යානය - දෙවන ධ්‍යානය
- iii. තෘතීය ධ්‍යානය - තෙවන ධ්‍යානය
- iv. චතුර්ථ ධ්‍යානය - සිව්වන ධ්‍යානය

23 සතර අවිත්තෙයය ධර්ම (අනන්තයක් - කෙලවරක් නැති)

- i. බුද්ධ විෂය - බුද්දාණ අනන්ත බව
- ii. ලෝක විෂය - ලෝකයන් අනන්ත බව
- iii. චිත්ත විෂය - සිත් (සිතුවිලි) අනන්ත බව
- iv. කර්ම විෂය - කුසලා කුසල කර්ම විපාක අනන්ත බව

24 සිව් රූප සේනා (චතුරාර්ග්‍ය සේනාව)

- i. ඇත් - හස්ති සේනාව
- ii. අස්ව - අශ්ව සේනාව
- iii. ගීය - රථ සේනාව
- iv. පාබල - හමුදා හට පිරිස

25 අභිධර්මයෙහි ඇතුළත් පරමාර්ථ

- i. චිත්ත - (සෝමනස්ස - දෝමනස්ස - උපේක්ෂා සහගත ආදී)
- ii. චෛතසික - 52 වශයෙන් දක්වන සිතුවිලි පරම්පරාව
- iii. රූප - සතර මහා භූතයන්ගෙන් ඇතිව එයින්ම නැසියන
- iv. නිර්විධාන - නිර්විධාන ධාතුව

26

පද්ගලයෙකුගේ සම්පත් පරිහානියට පත්ව සිටීම
දෙයින් පිරිහීමට හේතු වන කරුණ

- i. ස්ත්‍රීන් ලොල්ලුව
- ii. සරාස ලොල්ලුව
- iii. ද කෙලියෙහි ලොල්ලුව
- iv. පටිව මිතුරුන් ආශ්‍රය නිරීම

27

ගෞරව ප්‍රර්ථක උතුම් දාන

- i. හික්මාදාන - හික්මන් පහන්සේලා උදෙසා දෙන ලබන වටා
පිණිසාන සේනායන නිලන්පස ආදී දාන
- ii. හික්මා දාන - අක්මව ගිල්පය හා නටත් නොයෙක් නිල්ප
ඉගැන්වීම
- iii. ධර්ම දාන - දහම් දෙසීමට ධර්ම සාකච්ඡා ආදිය
- iv. අහස දාන - මරණයට කැපව සත්ත්වයන් ඉන් මදවා ගැනීමට
ලේ පරිත්‍යාග ආදිය

28

චතුර්විධ කර්ම ක්ලේෂ

- i. පාණ්‍යාතය - පරපත නැසීම
- ii. අදන්තාදාන - අන්සතු දේ ගැනීම
- iii. කාමමිත්‍යාචාර - දුරාවාරයේ හැසිරීම (කාමයෙහි වරදවා
හැසිරීම)
- iv. මුසාවාද - බොරුකීම

29

සිභාලෝවාද සුත්‍රයෙහි දැක්වෙන නමා උපයන ධනය

වැය කළ යුතු ආකාර සතර ආකාරය

- i. ඵකේන ගෝගේ භුඤ්ජෙය්‍ය - පළමු කොටස ඵදිනෙදා පාඨාදී
අවගහනා පිණිස
- ii. ද්විති කම්මං පයෝජයේ - දෙකොටසක් සිය ව්‍යාපාර දියුණුව
පිණිස
- iii. ඵතුත්ථංව නිශාපෙය්‍යං - සතරවන කොටස මතු ආපදා හා
අවගහනා සඳහා කැන්පත් කර තැබීම

30 කුසලකර්මයක් විපාක දීමට සම්පූර්ණ විය යුතු සතර කරුණ

- i. ගති සම්පත - දෙව් මිනිස් ලෝකයන්හි මනාව උපපත්ති ලැබීම 34
- ii. උපධි සම්පත - අග - පසග මනාව පිහිටි සිරුර
- iii. කාල සම්පත - විපත් රහිත කාලය
- iv. ප්‍රයෝග සම්පත - උපායශීලී හෙවත් දක්ෂ ලෙස කටයුතු කිරීම

31 තෙරුවන් නමදින සතර ආකාරය

- i. අඤ්ජලිකරණිය - දූතේ ඇගිලි එක්කොට කෙලින් තබා ගිය මුදුනෙහි තබා වැදීම 35
- ii. පසග පිහිටුවා වැදීම - දෙදන - දෙවැලමිටි - නළල - යන අංග පස පොලවේ ස්පර්ශ වන ලෙස බිමට නැටි වැදීම
- iii. උකකුටුසෙන් වැදීම - බිම ඇත නිසා දෙතන් ගිස මුදුනේ තබා එල් කැකුලක් මෙන් දූතේ ඇගිලි සකසා වැදීම 36
- iv. බිම දිගාවි වැදීම - මුදුන අතට බිම දිගාවි වැදීමට නියත විධරණ ලද දිනයේ ගෞතම බෝධිසත්වු තුටුසක ලෙසින් මඩ වාරුක් මත මේල බිම පැතිටි පියුමතුරා නම් බුදුරජාණන් වැනවුරු 37

32 ආර්ථික ධර්ම සතර

- i. ආකාසානාඤ්චායතන ධර්මය
- ii. පිඤ්ඤාතංථායතන ධර්මය
- iii. ආතිඤ්චඤ්ඤායතන ධර්මය
- iv. තෙට්ඨඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතන ධර්මය 38

33 බුද්ධ දෙවනා ක්‍රම

- i. සන්දස්සන දේසනා - කරුණු පහදා දීම
- ii. සමාපදාන දේසනා - අරමුණු කරා යොමු කිරීම
- iii. සමුච්චේද දේසනා - උත්සාහය වර්ධනය කිරීම
- iv. සම්පතංසනා දේසනා - සංසතදනය කිරීම

සත්‍ය විවේචන මතාපරාධ සත්‍ය

- I. දිගු විකෘති
- II. පරිසර විකෘති
- III. සාමාන්‍ය විකෘති
- IV. විකෘති විකෘති

සත්‍ය සංස්කෘතියක් ගොඩනැගීමේ නිවැරදි අන්‍යෝන්‍යයන්
(සම්පූර්ණ වශයෙන්)

- I. නව නිකාය - පැරණි නිකායවලට වැඩි කිරීම
- II. අලුත් නිකාය - අලුත් නිකායවලට වැඩි කිරීම
- III. නව නිකාය - පැරණි නිකායවලට වැඩි කිරීම
- IV. අලුත් නිකාය - පැරණි නිකායවලට වැඩි කිරීම

සත්‍ය අගති (සත්‍යයන්ගේ පරිහානියට හේතු)

- I. පනත - ප්‍රායෝගික හෝ ප්‍රයෝජන කෙරෙහි දැඩි ආශාව
- II. අපරාධ - අනුරූප කෙරෙහි පෙරෙය් ගෙවන ක්‍රියාව
- III. පනත - ප්‍රායෝගික නොගෙන අනුරූප කප
- IV. නව - නව සතු අයුතු මිල හඳුල් - අධිකාරී විනාශයේ සැබෑ
මිල

සත්‍ය චරිත රෙදිපිරුණු

- I. සුන්දරත්වය
- II. පිරිස
- III. පිරිසාකර
- IV. පෙරළුපිට (පෙරළුපිට)

සත්‍ය ජීව (සත්‍යවියා සසරෙහි ගිල්වා තබන)

- I. කාම ජීව - පෙරකාම සම්පත් වල ගිලී සිටීම
- II. නව ජීව - ප්‍රායෝගික නවයන් පිළිබඳ ආශාවන්හි ගිලීම
- III. දිවයි ජීව - පැරණි ගෙවත් මිත්‍යාදායීත් හි ගිල්වා තබන
- IV. අවිජ්ජා ජීව - නොදැනීම ගෙවත් මූලාවේ ගිල්වා තබන

39

චතුර්විධ උපපත්ති (සත්වයෙකු උපදින ක්‍රම)

- i. චණ්ඩප් (බිත්තර මෝරා පැටව් බිහිවීම)
- ii. ජලාබ්‍රම - (වැදෑමහ ආශ්‍රය කොට උපදින)
මිනිසුන් සිව්පාපුන් ආදීන්
- iii. සංස්ප්‍රේෂ් - (කුණු කසල - අසූව් - නරක්ව මාංශ ආදියෙන්
උපදින - කාමින් - පණ වර්ග)
- iv. ඕපපාතික - මව්පියන් නොමැතිව ඉබේ පහලවන ගුනයෙන්
දෙවියන් ආදීන්

40

චතුර්විධ මරණ

- i. ආයුක්තිය - තමන්ට හිමි නියමිත ආයු ප්‍රමාණයම ජීවත්ව
ආයුප් ගෙවීමෙන් මිය යන්නෝ
- ii. කම්මකතිය - සත්වයෙකුගේ උපතට හේතු වූ කර්ම ගක්කින
ගෙවී යාමෙන්
- iii. උත්තකතිය - තමාට හිමි ආයු කාලය හා කර්ම ගක්කින යන
දෙකොටසටම ගෙවී යාමෙන්
- iv. උපච්ඡේදක - ආයුප් හා කර්ම ගක්කින තව ඉතිරිව තිබියදී
පූර්වයේ කළ පටක විපාක දීම නිසා

41

සතර සෘද්ධි පාද (ප්‍රතිපදා)

- i. ජන්ද - යහපත් කටයුතු කෙරේ ආශාව හෙවත් කැමැත්ත (දස
කුසල් - දාන - ගිල - භාවනාදී)
- ii. චිත්ත - එවැනි යහපත් දෙයින් තම සිත එකඟ කර ගැනීම
- iii. විරිය - ඒ සඳහා කරන විරියය හෙවත් උත්සාහයන්
- iv. විමංසා - ඒ කලාව යහපත් කටයුතු නැවත නැවත නුවණින්
සිතා බැලීම (විමර්ශණය)

42

සතර ආශ්‍රව (චතුර්විධ ආශ්‍රව) සත්ත්වයා සසරෙහි
පල කරන ධර්ම

- i. කාමාසව - පස්කම් සැපතෙහිම ගිල්වා තබයි
- ii. භවාසාව - භවයන් පිළිබඳ ඇල්මෙහි ගිල්වා තබයි
- iii. දිට්ඨාසව - වැරදි දැකීම් හෙවත් මිත්‍යා දෘෂ්ටිමය ගිල්වා තබයි
- iv. අවිජ්ජාසව - නොදැනීම හෙවත් සිහිමැලවීම ගිල්වා තබයි

3 වතුටිස උපාදාන (සන්නටයා සසංඝි අල්පා බැඳි නබන යිරම)

i. කාම උපාදාන - රූපාදි ආමණ්ණ හා නදින් බැඳීම

ii. දිට්ඨි උපාදාන - මෙලොව - පරලොව - පින්පව - කුසල්
අකුසල් නැත යන මිත්තාදාමය

iii. සිලස්බන්ත උපාදාන - ගෝචාන - අජචාන - සුනඛ චාන ආදී
වැරදි චාන හෙවත් ශිලයන්හි බැඳීම

iv. චන්ත්තවාද උපාදාන - රූප - ආබු - සන්ධාදි පංච ස්කන්ධ
ආත්ම වශයෙන් දැකිව අල්පා ගැනීම

4 විපාක දීමි වශයෙන් සතර ආකාර කර්ම

i. ආරුක කර්ම - පංච චන්ත්තාරිය පාපකර්ම ද ධර්ම ආදී
බලවත් කුසල කර්ම මේ කොටසට ගැනේ

ii. ආසන්න කර්ම - මරණාසන්න අවස්ථාවේදී සිහියට නැගෙන
කුසල - අකුසල කර්ම

iii. ආවින්න කර්ම - ජීවත්ව සිටින කාලය තුළ පුරුදු පුහුණු කළ
කුසල - අකුසල කර්ම

iv. කටන්තා කර්ම - නමා ජීවත්ව සිටින කාලය තුළ පුරුදු පුහුණු
කළ ප්‍රබල නොවන අල්ප හා දුර්වල කුසල
- අකුසල කර්ම

5 විපාක දීමට කාලය අනුව සතර ආකාර කර්ම

i. දිට්ඨ යටිම වේදනිය කර්ම - නම ජීවිත කාලයේදී මෙලොව
වශයෙන් විපාක දෙන කුසල
අකුසල කර්ම

ii. උපපජ්ජ වේදනිය කර්ම - ඊළඟ ආත්මයේදී විපාක දෙන
කුසල අකුසල කර්ම

iii. අපරාපරිය වේදනිය කර්ම - නිවන් දක්නා ජාති දක්වා කවර
හෝ ආත්මයකදී විපාක දෙන කුසල
අකුසල කර්ම

iv. අහෝසි කර්ම - විපාක දීමට අවස්ථාවක් නොලැබෙන කර්ම.

- 46 කාන්තා වගයෙන් සත්ව ආකාර කර්ම
- i. පොක කාම - නැවත නැවත අපදිම ඇති කරවන කුසල කර්ම
  - ii. අපහසුතා කර්ම - එම අපහසු ආකාර අනුබල ගැන කුසල කර්ම
  - iii. අප විලක කර්ම - එම අපහසු විඩා හෙවත් හායා ඇති කර්ම
  - iv. අපසාතක කර්ම - ජනක කර්මය විපාක දීමට අපස්ථාන නොදී එය නසාලන කර්ම

- 47 සත්ව ආකාර හය
- i. රාජ හය - රාජ අදහස නිසා ඇතිවන බිය
  - ii. ථෝර හය - සොර සතුරන් නිසා ඇතිවන බිය
  - iii. අග්ගි බිය - ගින්නෙන් හට ගන්නා බිය
  - iv. අදක බිය - ගංවතුර - ජලය හේතුවෙන් හට ගන්නා බිය

- 48 දිවුටරයන් වහන්සේලාගේ ලක්ෂණ
- i. ප්‍රඥා - දනසුතු සියලු අනාඞ්‍යයන් සේ දන්නා නුවණ
  - ii. සනතුට්ඨි - පරම ධනය වන සතුට ලොච්ඡුරු වගයෙන් බව
  - iii. කරුණා - මහමෙරවත් වඩා අස්වූ මහා සයුරවත් වඩා ගැඹුරු වූ මහා කරුණා ගුණය
  - iv. නිරෝධි - සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදිනාවූ අතුලේ

- 49 චතුර්විධ ආහාර
- i. කබලිංකාහාර - කැබලි වගයෙන් දක්නට ලැබෙන සත්ව ආහාර
  - ii. ඵස්සාහාර - ස්පර්ශ හෙවත් පසිඳුරන්ගෙන් ගන්නා ආහාර
  - iii. මනෝසංචේතනාහාර - කර්මය හා බැඳුනු චේතනා සම්පන්න ආහාර
  - iv. විඤ්ඤාණාහාර - නාම රූප පච්ඡායා ගැනීමට අදව් කරන විඤ්ඤාණය

- 50 චතුර්විධ චරිත
- i. චරිත - විප්ලව
  - ii. ස්වර්ග - ගිලනලි
  - iii. නවතිත - පෙරහැර
  - iv. සක්ඛර - හකුරු

සමාජයේ සභායෝගී ජීවිත සහභාගීත්වය සඳහා

I. නායකත්වය සහ සහයෝගය

II. සහයෝග

III. නිවැරදි

IV. සැලකිල්ලට ගැනීම

සෘජු ජනතාව සඳහා

I. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව

II. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

III. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

IV. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

සමාජ සහයෝගීතාව

I. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව

II. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

III. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව

IV. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

සමාජ සහයෝගීතාව

I. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

II. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

III. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

IV. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

සමාජ සහයෝගීතාව

I. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

II. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

III. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

IV. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

සමාජ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

I. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

II. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

III. සෘජු ජනතාව සඳහා සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

IV. සමාජයේ සහයෝගීතාව සහ සහයෝගීතාව

58

බුදු පිළිම වහන්සේලා නිර්මාණය කර ඇති ස්තූප
ආකාරය (ආයතන)

- i. පදමාසන - තෙවම් මලක් මත වැඩ තිබෙන ආකාරය
- ii. විරාසන - ඉම් ස්ථරයේ මුද්‍රාව (වක් භක්තයක ඇති පොදු)
- iii. හදාසන
- iv. චත්‍රාසන - යම්මවක්ක මුද්‍රාව

59

චතුර්විධ කාය දුශ්චරිත (කයෙන් වන අකුසල්)

- i. ප්‍රණයානය - පරපණ නැසීම
- ii. අදනතාදාන - අන්යකු දෙය සොරා ගැනීම
- iii. කාමමිත්තචාර - කාමයෙහි වාදවා හැසිරීම
- iv. සුරාමේරය - මත්පැන් පානය

60

ප්‍රේම කොට්ඨාශ ස්තූප

- i. පරදන්තුප්පි - කුසල පිත්‍රාදින් කුසල කොට අනුමෝදන් කරන පිත්‍ර
අනුමෝදන් අකුසල ගෙවිගොස් ප්‍රේම ආත්මයන් මිදෙන්නෝ
- ii. නිජ්ජාමිතසිංහ - කල්පාන්තරයක් නොයෙක් දරුණු දුක් වූ
කුසලයෙන් ලැබෙන පින් හේතුවෙන් ප්‍රේම
ආත්මයෙන් මිදෙන්නෝ
- iii. දුර්විපාසික - කුසල අහරක් හෝ බීමට පැන් පොදක්
නොලැබෙන ප්‍රේමයන්
- iv. පාසු විසාර - කුසල කසල - මධ්‍ය ගොහොරු ආදියේ උපත ලබා
සෙවි සොරු කමින් රැකෙන ප්‍රේමයන්

61

චතුර්විධ ශීල

- i. පාසු ශීල - පානාතිපාතා ආදී ගිහියන්ගේ නිත්‍ය ශීලය
- ii. අප්‍රාණ ශීල - පොළොව ගිහියන් සමාදන් වන ශීලය
- iii. දාය ශීල - සිල වැඩිපුරුන් රකින ශීලය
- iv. පාතිපාතා කාරණය (සධි සිල) ගිහිකුන් වහන්සේ රකින ශීලය

62

කැරුණුම පරිවරණයකට පිවිසි අත සංවේගය

ඉපදවිය යන ස්වභාව ගතර

- i. පදන පරිවරණය අතර ස්වභාවය
- ii. පරිවරණය ස්වභාවය
- iii. ඉපදවිය පරිවරණය
- iv. පරිවරණය පරිවරණය

පරික්ෂණ පිටපත් කැපයීම සහ බැහැර

පළමු පරික්ෂණ පිටපත්

- I. පළමු පරික්ෂණ
- II. පළමු පරික්ෂණ පිටපත්
- III. පළමු පරික්ෂණ පිටපත් පැහැදිලි
- IV. පළමු පරික්ෂණ පිටපත්
- V. පළමු පරික්ෂණ පිටපත් පිටපත්

පළමු පරික්ෂණ

- I. පළමු පරික්ෂණ
- II. පළමු පරික්ෂණ
- III. පළමු පරික්ෂණ
- IV. පළමු පරික්ෂණ
- V. පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

- I. පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

පළමු පරික්ෂණ

6. පළමු කලාපය
- i. පළමු කලාපය - දිගු කෙසෙසු කලාපය
  - ii. පළමු කලාපය - මහා නැගෙනහිර සහ සිව්ස
  - iii. පළමු කලාපය - මුහුදුබත් දකුණු දෙසට
  - iv. පළමු කලාපය - පැහැදිලි සම
  - v. පළමු කලාපය - කුඩා විය

7. පළමු බලි මහලය දිව්නා
- i. කුඩා බලි - නැගෙන දෙසට දිව
  - ii. දිව්නා බලි - නැගෙනහිර සහ සිව්ස
  - iii. පුබුදුබත් බලි - මධ්‍යම සහ සිව්ස දිව
  - iv. පුබුදු බලි - පුබුදු සහ සිව්ස දිව
  - v. පුබුදු බලි - පුබුදු සහ සිව්ස දිව

8. පළමු රජ
- i. කිව්
  - ii. දි කිව්
  - iii. පුබුදු
  - iv. පුබුදු
  - v. කිව්

9. දිව්නා පළමු මහා ගංගා
- i. ගංගා
  - ii. සිව්ස
  - iii. පුබුදු
  - iv. සිව්ස
  - v. පුබුදු

10. සුදු පිටිකයෙ කොටස් පහ
- i. දිව්නා නිකාය (දිව්නා නිකාය)
  - ii. පුබුදු නිකාය (පුබුදු නිකාය)
  - iii. සිව්ස නිකාය (සිව්ස නිකාය)
  - iv. පුබුදු නිකාය (පුබුදු නිකාය)
  - iv. පුබුදු නිකාය (පුබුදු නිකාය)

12(1) 2001 93-94

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$

||| $\lambda_2 = 2\pi \rightarrow 2\pi + 2\pi\lambda_1$ $\lambda_2 = 4\pi \rightarrow 4\pi + 2\pi\lambda_1$ $\lambda_2 = 6\pi \rightarrow 6\pi + 2\pi\lambda_1$

$$N = \frac{3n^2 + 2n}{2} - n(n-1) = \frac{n(3n+2)}{2} - n(n-1)$$

I have also seen some other things

www.burtonbooks.com

100-100000

11. 6000000000000000

III. 200 000 000 000 000

N. 000 000 000 000 000

1. 2000-2001 2000-2001

ප්‍රථම ආනන්දයෙන් පාලකයා

1. 5. 2. 3.

11. 300 000

iii. $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \log \frac{1}{p_i} = H(p)$

18. 1. 1991

L. m. n. n.

ה'תשנ"ח (1998) - חתן

1991

[illegible]

II. የጥቅም ስራ ስራው ለማጠናቀቅ የሚገባው ስራ ሲገኝ ስራው ሊቀረጽ ይችላል፡፡

III. השטח והתוכן של ההסכמים – ההסכמים

17. ප්‍රතිපත්තිමය සහ විද්‍යාත්මක අංශ

W. Paul Smith   University of Maryland System, College Park, Maryland 20742

செய்தல் திட்டமிடல்

— 100 —

ආර්ථිකයේ ස්ථාවරත්වය සහතික කළේ, ආර්ථිකයේ ස්ථාවරත්වය සහතික කළේ,

הוא לא יושבתי עליו, ונשאל, מה עשיתי?

(החל מ-1990, הוצגו תוצאות המחקר בפורומים בינלאומיים)

- I. පොදායාය
- II. පටුප
- III. පාදික
- IV. පොතාය
- V. පසුපා

16. පසුපා පසුපා නිදිම (බුදුන් පහතුවා ඉදිරිපසට)

- i. පසුපා ඉදිරිපසට නොගිවීම
- ii. පසුපා පසුපසට නොගිවීම
- iii. පසුපා පසුපසට නොගිවීම
- iv. පසුපා පසුපසට නොගිවීම
- v. පසුපා පසුපසට නොගිවීම

17. පසුපා පසුපා (පිටින් එයට ඉදිරිපසට ගතුවා)

- i. පසුපා
- ii. පසුපා
- iii. පසුපා
- iv. පසුපා
- v. පසුපා

18. පසුපා පසුපා (පසුපා පසුපා පසුපා)

- i. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- ii. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- iii. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- iv. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- v. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා

19. පසුපා

- i. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- ii. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- iii. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- iv. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා
- v. පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා පසුපා

10. The following are the names of the persons who have been appointed to the various committees of the Board of Directors:

- [illegible]

21. התאחדות הסטודנטים

- I. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$
- II. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{8}$
- III. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16}$
- IV. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{16}$
- V. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{32}$

22   ১৯৩৩ সালের ১৫ নভেম্বর তারিখের

- I. ලකු නිසාමය නිමනන වසනන ආදී සාකු වලට අනුව මෙ වෙස් හට ගැනීම
- II. බිට නිසාම සිටුවන ලත් බිටයට අනුව වල හට ගැනීම
- III. කවට නිසාමය කුසල අකුසල කර්මයන්ට අනුව විවිධ ලැබීම
- IV. සවට නිසාම අවසාන සත් කර්මනාමයන්ට අනුකූලව සිත් පතල වීම
- V. විනත නිසාමය කුසලාකුසල විවිධ අනුව සිත්හි පවත්නා විවිධ ස්වභාවයන්

۹۳   ۱۳۳۵   ۱۳۳۵

- [illegible]

- 24 බුදු කෙනෙකුන් සතුව ඇති බුදු ආය (බුද්ධ චක්ඛු)
- i. මාංග චක්ඛු - මසාය හෙවත් මුහුණෙහි දක්නට ඇති කෙරුණු යුගලය
  - ii. දික්ඛ චක්ඛු - දිව්‍ය හෙවත් භූත භූතාගත කල් දකිනා යුගලය
  - iii. පඤ්ඤා චක්ඛු - ප්‍රඥාව නැමැති නේත්‍රා යුගලය
  - iv. බුද්ධ චක්ඛු - බුදු කෙනෙකුට පමණක් ඇති නේත්‍රා යුගලය
  - v. සමන්ත චක්ඛු - ලොව ඇති පදාර්ථ සියල්ල දකිනා කෙරුණු යුගලය

- 25 බුදුන්ට පහත බෝධිසත්වයෙකු විසින් කරනු ලබන විභා පරිත්‍යාග පස
- i. ගර්ඛා පරිවිවාහා - නම දසාබර බිරිඳ දන්දීම
  - ii. ප්‍රතංගා පරිවිවාහා - නම ද දරුවන් දන්දීම
  - iii. රජ්ජං පරිවිවාහා - නම රාජ්‍යය පරිත්‍යාග කිරීම
  - iv. ජීවිතං පරිවිවාහා - නම ජීවිතය පරිත්‍යාග කිරීම
  - v. භංගානි පරිවිවාහා - ඇස් - හිස් - මස් - ලේ - අවයව පරිත්‍යාග කිරීම

- 26 පංචකාම සම්පන්නි
- i. රූප සම්පන්නි - ඇසට පෙනෙන රූපයන්හි ඇලීම
  - ii. ගඛ්ඳ සම්පන්නි - කණට ඇසෙන ගඛ්ඳයේ ඇලීම
  - iii. ගන්ධ සම්පන්නි - නාසයට දූනෙන සුවදට ඇලීම
  - iv. රස සම්පන්නි - දිවට දූනෙන රසයන්ට ඇලීම
  - v. සප්ත සම්පන්නි - ගර්භයට දූනෙන පහසයන්ට ඇලීම

- 27 පංච බල
- i. සද්ධා බල - ත්‍රිවිධ ජනනය කෙරෙහි මහත් ශ්‍රද්ධාව
  - ii. සති බල - සමාතිස හෙවත් මනාව සිතිය
  - iii. විරිය බල - කුසල කර්ම සඳහා කරන්නාවූ විරියය
  - iv. සපාධි බල - සිතෙහි ඒකාග්‍රතාව ඇතිවීම
  - v. පඤ්ඤා බල - කෙලෙස පිළිබඳ නිවැරදි විනිවිද දක්නා ශක්ති

28

පසල පිහිටවා වැදීම (අංග පස පොල-පෙති ස්පර්ශ වන ලෙස)

- i. දෙදන 2
- ii. දෙ වැලමිටි 2
- iii. නෙල 1
- 5

29

පසුව ක්ලේෂ ප්‍රභාණ (කෙලෙසුන් නසන ක්‍රම)

- i. නදඩ්ග ප්‍රභාණය සක්කාය දිවයින නැති කිරීම (මෙය නාපකාලික කෙලෙස් ප්‍රතිණ කිරීම)
- ii. විස්කම්භන ප්‍රභාණය - පංච නිවර්ණ යටපත කිරීම මෙයද සමපූර්ණ කෙලෙස් නැතිකිරීම නොවේ
- iii. පටිප්පස්සද්ධි ප්‍රභාණය - අරහත ඵල ලැබීම මෙයින් කෙලෙස ප්‍රතිණ වේ
- iv. නිස්සරණ ප්‍රභාණය - පංච ස්කන්ධ ඇත්වී සසරින් වෙන් වීමයි
- v. සමුච්ඡේද ප්‍රභාණය - නැවත මතු නොවන පරිදි සියලුම කෙලෙස් සහමුලින් නැති කිරීමයි

30

දෙවිදන් තෙර බුදුරජුන්ගෙන් ඉල්ල පංච වරය

- i. හික්මුන් වහන්සේ දිවි ඇති තෙක්ම ආරණ්‍ය වල විසිය යුතුය
- ii. හික්මුන් වහන්සේ දිවි ඇති තෙක් පිණ්ඩපාතයෙන්ම යැපිය යුතුය
- iii. හික්මුන් වහන්සේ පාංශකුල විවර පමණක් දූරිය යුතුය
- iv. හික්මුන් වහන්සේ සදා කල්හි රුක්මුල්හිම විසිය යුතුය
- v. හික්මුන් වහන්සේ සදා කල්හිම නිර්මාංග විය යුතුය

31

චිරමිහාගිය සංයෝජන

- i. සක්කාය දිවයි - ආත්මයක් ඇතැයි විශ්වාස කිරීම
- ii. විචිකිච්ඡා - බුද්ධාදී අටනැන කෙරෙහි සැක පහලකිරීම
- iii. සිලබ්බත පරාමාස - ගෝචාන - අජචාන - සුනඛ චාන ආදී වැරදි ශීල සමාදානය
- iv. කාචරාග - පසිඳුන් පිනවීමේ දෑ ආශාව
- v. චතාපාද - අනන්ත කෙරෙහි ක්‍රෝධය හෙවත් තරහව

පස් ආකාර යහන අංග

10

- i. විනික්ක - තම භාවනා අරමුණට සිත නැංවීම
- ii. විචාර - එම අරමුණෙහි සිත නැසීම
- iii. මුඛි - එම අරමුණෙන් සිත ප්‍රභෝධ වීම
- iv. සඛ - එම විරුද්ධ අරමුණ වල සිත එල්ල වීම (විචිත)
- v. ඵකගතා - විරුද්ධ අරමුණක සිත යළිත් යා නොදී එකී අරමුණෙහිම එල්ල ගැනීම

රහත් බව ලැබීමේදී ප්‍රභාණය වන පස් ආකාර

37

සංයෝජනයන්

- i. රූප රාග සංයෝජනය - රූපලෝකවල ඉපදීමේ ආශාව
- ii. අරූප රාග සංයෝජනය - අරූප ලෝකවල ඉපදීමේ ආශාව
- iii. මාන - සංයෝජනය - තමා හා තම කුලය පමණක් උසස්ය යන හැඟීම
- iv. උද්ධව්ව සංයෝජනය - සිත නොවිසිරීම
- v. අවිජ්ජා - වතුරායථි සත්‍ය පිළිබඳ නොදැන මුලාව

38

දන් දීමෙන් මෙලොව වගයෙන් ලද හැකි ආනිසංග

- i. ආය - උපද්‍රවයන්ට භාජනය නොවී දිගුකල් ජීවත් වීම
- ii. වර්ණ - පැහැපත් ජීවි වර්ණය
- iii. සැප - ලෝකික වගයෙන් ලැබිය යුතු සම්පත් ලැබීම
- iv. බල - කාය බලය පෙන් ම පිරිස් බලයද වැඩි වේ
- v. ප්‍රඥා - තම ක්‍රමණ පටා වර්ධනය වෙයි

39

පංචකාම ස්වර්ග (පස්කාම සැපතින් හෙබි දිව්‍ය ලෝක)

- i. වතුර්මනා රාජකය
- ii. තාපතිංසය
- iii. යාමය
- iv. තුසිතය
- v. නිර්මාණ රතිය

30 වර්ෂ කාලය පවා ඇති පරිසර

- I. පිළිවෙල
- II. පෙළපත්
- III. පෙළපත්
- IV. පාලනය
- V. පිළිගැනීම

41 පින කළයුතු යාමෙන් දෙවියන් දෙවියනුවන්
පවතිමින් ඇතිවන පෙරනිමිති

- I. කළන පැළ දිවන නොයෙක් පිළිවෙල මල පැළ
- II. කළන පැළ දිව පිරි පරපුර වීම
- III. කළ කිසිදු දේකින් දහඩිය නැතිවීම
- IV. කළ නොයෙක් පරිණාම අසල පරපුර වීම
- V. කළන පරිණාම හා නිදහසින් අසල පිළිවෙල ආගමක්
නොමැති වීම

42 අනෙකුත් අවස්ථා

- I. පෙළපත්
- II. පරිපූර්ණ
- III. පෙළ
- IV. පෙළපත්
- V. පෙළපත්

ප්‍රධාන ගොනුන් සහ බැගින් සඳහා ලොව (දිව්‍ය ලෝක හය)

- i. පාලනමහා පාලකයා
- ii. නායකයා
- iii. නිවහන පති
- iv. කාමය
- v. කුසිතය
- vi. පරිනිමිත පසපත්තිය

සිහාලෝචාද සුත්‍රයෙහි සඳහන් නමස්කාර කල යුතු සිද්ධාපත්

- i. පුබ්බ දිසා (නැගෙනහිර) දෙමාවිසන්
- ii. පට්ඨම දිසා (බටහිර) අඹු දරුවන්
- iii. අක්ඛිත දිසා (අකුණ) ගුරුවරුන්
- iv. උත්තර දිසා (උතුර) මිත්‍රයන්
- v. උද්ධ දිසා (උඩ) ග්‍රහණ බ්‍රාහ්මණයින්
- vi. හෙට්ඨි දිසා (යට) දෑසි දස් කම්කරුවන්

මධ්‍ය වර්ගයට ගොඩනැගිලි බුද්ධ රත්මි මාලාවේ අඩංගු

ප්‍රධාන හය

- i. නිල - නිල පැහැය
- ii. ඕන - කහ පැහැය
- iii. ලෝහිත - රතු පැහැය
- iv. ඔදාන - සුදු පැහැය
- v. මාඤ්චප්පය - මදුරිය පාට
- vi. ප්‍රභාග්වර - සියඳු පැහැයන් මිශ්‍ර වූ පැහැය

අනුස්සති (නැවත නැවත අවර්ණනා කිරීම)

- i. බුද්ධානුස්සති - බුදුගුණ නැවත නැවත සිහි කිරීම
- ii. ධම්මානුස්සති - දහමෙහි ගුණ නැවත නැවත සිහි කිරීම
- iii. සංඝානුස්සති - සංඝවරුන් ගුණ නැවත නැවත සිහි කිරීම
- iv. සිලානුස්සති - නම් ශිලයෙහි ගුණයන් නැවත නැවත සිහි කිරීම
- v. චාරානුස්සති - නම් චාරාගිලි බව නැවත නැවත සිහි කිරීම

- I. සැසඳුණ (සමභූත) ගන්නා කැන
- II. සැසඳුණ (සමභූත) ගන්නා
- III. සැසඳුණ (සමභූත) ගන්නා
- IV. සැසඳුණ (සමභූත) ගන්නා
- V. සැසඳුණ (සමභූත) ගන්නා
- VI. සැසඳුණ (සමභූත) ගන්නා

5 සාකච්ඡා වර්ග

- I. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- II. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- III. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- IV. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- V. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- VI. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග

6 ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්

- I. ව්‍යුහගත වීදි - ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්
- II. ව්‍යුහගත වීදි - ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්
- III. ව්‍යුහගත වීදි - ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්
- IV. ව්‍යුහගත වීදි - ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්
- V. ව්‍යුහගත වීදි - ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්
- VI. ව්‍යුහගත වීදි - ව්‍යුහගත වීදි සහ සහිතයන්

7 සාකච්ඡා වර්ග

- I. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- II. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- III. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- IV. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග
- V. සාකච්ඡා වර්ග - සාකච්ඡා වර්ග වලට වර්ග

vi. අමතරව මහලේ මෙයක ගැසට් නිර්මාණය කර
පෙන්වයි

අන්වර්ණය අවම (දියුණුවට මෙන්වන කරුණ)

- i. නිවැරදි බව
- ii. අවමගිලි බව
- iii. වැඩිහිටි අවමය පිළිවැදිලි
- iv. මොදිත් ඉමෙන ගැනීම
- v. යාමක දිවි පෙරෙහි
- vi. කමමැලි මහවත් කුසික මොව්ම

අදාළ ප්‍රතිමා නිර්මාණය කරනු ලබනු ලබන

- i. යම්ව පත්‍ර ප්‍රධාන අවම කරුණු වැනැදිලි කරන අයුරු
- ii. යනන ප්‍රධාන නාමනාමයාගිව වැඩ සිටින අයුරු (සමාධි
පිළිව)
- iii. හමි ස්වර්ග ප්‍රධාන මොලවට එක් හස්තයක් දිගු කර සිටින
ප්‍රධාන
- iv. අභය ප්‍රධාන - බිය මොවන්තැබි අභවන ප්‍රධාන
- v. විනවක ප්‍රධාන
- vi. පරද ප්‍රධාන

සය අවකාර සත් පුරුලු ලක්ෂණ

- i. කලාතුරු අන්තා බව
- ii. අවකාරයට ප්‍රති අවකාර කිරීම
- iii. නවනැති බව
- iv. කලාතුරු මිත්‍ර ලක්ෂණයෙන් පිරුණ බව
- v. නව මිත්‍රත්ව ලැදි බව
- vi. විපතකදී නව මිත්‍රත්ව අවකාරී වී ඔහු ඉන් මුදවා ගැනීම

අවධරුත්මග් මධි අසායාරණ ආණයන

- i. අන්තිය පරෝපරියතති ආනය - සත්ත්වයන්ගේ සඳ්ධා දී
ඉන්ද්‍රියන් පිළිබඳ අන්තා නුවණ
- ii. යමක පටිභාර ආනය - යමාපත පෙලහර ආදී භාධි
ප්‍රාතිභාවය අන්තා නුවණ
- iii. මහා කරුණා සමාපතති ආනය - සියඳු ලෝ සතුන් වෙත
පතල මහා කරුණා ඇත්තා වූ නුවණ

- IV. ස්වකීය ඥානය - ඥාන පැති පැවැත් සියල්ල දන්නා තත්ත්වය
- V. පාසාන ඥානය - සත්ත්වයන්ගේ පාත්‍රය සැසඳීමේ පැළ කුහරා හා අනාසය දන්නා තත්ත්වය
- VI. අනාසය ඥානය - ඥාන පැති සියල්ල පියන් පහන් වැඩ කලාපය දන හැකි තත්ත්වය

12 සයාකාය තණ්හා

- i. ධූම තණ්හා - ධූමය කෙසේද ආශාව
- ii. වහ්ලු තණ්හා - මිනිස් වහ්ලුයන් කෙසේද ආශාව
- iii. සන්ධ තණ්හා - සුඛය කෙසේද පැති ආශාව
- iv. වස තණ්හා - ව්‍යාප්තියේ පැති වසයන් කෙසේද ආශාව
- v. පොට්ටිති තණ්හා - ස්වර්ග හෙවත් කසව දෙනා පහසු කෙසේද ආශාව
- vi. ධූමික තණ්හා - කුසල් දකුසල් කෙසේද පවත්නා ආශාව

13 දිලිය ධර්මයෙහි පවත්නා ගුණ

- සංකප්පයා - ඒකාත්මය ආර්ක්ෂණය කළ හැකි බව
- i. සංකප්පයා - දැක්ම පෙනෙන පරිදි විසාක දීම
- ii. සංකප්පයා - අතින් - ධර්මයාන - අනාගත යන තුන් කාලයට සුදුසු වීම
- iii. ඒක පසුකප්පයා - විවිධාකාර ක්‍රියාකලයට ගත හැකි බව
- iv. සංකප්පයා - නිවන් ආර්ක්ෂණය පමණක් ලෙස බව
- vi. පව්වකත, පරිදි කප්පයා - තම තම තැන් පමණින් අවබෝධ කරගත බව

14 පෙට්ටිසු කඳු පිළිවෙල හෙවත් පුර්ව භවයන් පිළිබඳ දන්නා අය

- i. ලොචනා පුර්වයෙන් වන්නායේදා - අසීමිත කල්පයක් අතීතය දැනි
- ii. පසු පුර්වයා - අසීමිත කල්ප ලක්ෂණය අතීතය දැනි
- iii. අභ්‍යුත්තර පුර්වයා - අසීමිත කල්ප ලක්ෂණය අතීතය දැනි
- iv. මහා පුර්වයා - කල්ප ලක්ෂණය අතීතය දැනි
- v. ප්‍රකාශිත පුර්වයා - අසීමිත කල්ප ලක්ෂණය අතීතය දැනි
- vi. නිව්වකයන් - නිව්වක කල්පයක් අතීතය දැනි

මධ්‍ය ශාස්ත්‍රාපරික්‍ෂණ

- i. පරිණාම ක්ෂේත්‍රය
- ii. මකබැඳි ගෝලාකාර
- iii. අර්ධගෝලාකාර කම්බිල
- iv. පතුල කම්බිල
- v. සංජය බෙල්ලට්ටි පුත්ත
- vi. නිසන්යනාට පුත්ත (මහාපිරිස - ජෛනාගමේ නායකයා)

වන්දනීයත්වයට සුදුසු වන ධර්මනා

- i. ඉද්ධාට - කුණු රූපිණ කෙරෙහි පැහැදිලි ඇති බව
- ii. විරියය - කුසල ඉපදවීම සඳහා විරියය කිරීම
- iii. සත්තිය - මනා සිහිකල්පනාවෙන් යුතු වීම
- iv. සමාධිය - සිත ඒකගුණාවයෙන් යුතු වීම
- v. ප්‍රඥාව - මනා නුවණැති බව
- vi. ආසව්කය - සියලු ආග්‍රහ ගෙවන් බැඳීම් පල්වීම් වලින් ටෙන්වීම

ධන සම්පත් පිරිගෙන මාර්ග

- i. සුරාමේරය - ප්‍රමාදයට හා මත්වීමට හේතුවන සුරා පානය
- ii. විකාලවිසිඳානු - අවේලාවන්හි විචි සංචාරය
- iii. සමජ්ජාගිවරණානු - නාතං නැරඹීමට යාම
- iv. ජුතජපමාදවිධාන - දු කෙලියේ යෙදීම
- v. පාපමිත්තනා - පාප මිත්‍ර සේවනය
- vi. ආලස්සානු - අලස කුසිත බව

සය වැදැරැම් මහා භූත

- i. පසවි ධාතු - පොලොන්නලය (පාතිවිය)
- ii. ආපෝ ධාතු - වැගිරෙන දේ ජලය ආදී
- iii. තේජෝ ධාතු - ගිනිදර
- iv. වායෝ ධාතු - වායුව
- v. ආකාශ ධාතු - අවකාශය - අහස
- vi. විඤ්ඤාණ ධාතු - දැනීම, නැඟිනීම

- vi. ବିଜ୍ଞାନ
- vii. ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ

සමස්ත බොරැස්සාගේ (සම්බන්ධය විනිසුණේ) පරමාණුක බර
 සම්බන්ධයෙන් සමස්ත බර සම්බන්ධයෙන් සමස්ත බර

i. ස්වදේශීය සම්ප්‍රදායික - කෘෂි හා මර්ණය

i. සත් සමාජයක් සම්බන්ධීකරණය කළ හා මරණය ගැන විවිධ ආකාරයෙන්
ii. සමාජයේ සම්බන්ධීකරණය කළ හා මරණය ගැන විවිධ ආකාරයෙන්

iii. විවිධ සම්ප්‍රදායිකව පැවති කාර්යය සඳහා ගැනීම වර්ධනය කිරීම

iv. ශ්‍රී ලංකා සමාජවාදී ජනරජයේ පළමු වැන්න ප්‍රතිපත්තිය

v. පස්සදිට්ඨි සම්මතාදිසංගහ - එමගින් මානසිකව ඇතිවන සංයුත්තිය

vi. සමාධි සම්බෝධය - මානසික ඒකාග්‍රතාව

vii. උපෙක්කා සම්බොද්ධංග - මැදිහත් බව

සමන ආර්ය පුද්ගලයින්

i. සද්ධානුසාරී - නිසරණ කෙරෙහි මනාව ශ්‍රද්ධාව ඇති අය

ii. සඳකා විමුක්තෝ - ශ්‍රද්ධාව නිසා සසරින් මිදුන අය

iii. කාය සබ්බි - කය ශාක්ෂි කරගත් අය

iv. උපතො විවුකති - කුම දෙකකින් සසරන් මිදුන අය

V. သစ်တောတော သာယာ - သစ်တော နေရာတစ်ခုခု သာယာတော

vi. ප්‍රශ්න විමර්ශන - ප්‍රශ්න මෙහෙයවා විමර්ශනය කර ඇත්ද

vii. අවධි පනතෙන් - සම්පත් දායකයා විසින් එය

අයුරු කළ යුතු විදාරනම් ලක්ෂණ

1. අර්ථ දැක්වීම - ඉතා විවිධා දිව්‍ය දසිරු දේ පවා පරිත්‍යාග කරති

ii. කැබලි කළහැකි - ඉතාමත් අසීරු කාර්යයක් ඉටුකර දෙයි

ii) කොට්ඨාශ බලතී - ඉංග්‍රීසිවරුන් සිටින ලද්දේ

IV. ગુપ્તતા સંબંધી - અમી રහස් બેંકો

V. ગુપ્તના સંજ્ઞા - ધનિષ્ઠ યુગ રહેલ રાશિ

vi. පාලදාසු නැවත - පිටතේදී මිතුරා අත් නොහරිති

vii. **බිණෝ පාතිමැකැති - නම් මිත්‍රූරාම නින්නා ගොතරති**

කාම සම්පත් පිරි ස්වර්ග හත

- i. මත්‍ර ලොව
- ii. චතුර්මහා රාජකය
- iii. තාවතිංසය
- iv. යාමය
- v. තුසිතය
- vi. නිම්මානරතිය
- vii. පරිනිම්මිත වසවත්තිය

8

සප්ත ප්‍රකරණ (අභිධර්ම පිටකයේ ප්‍රභේද)

- i. ධම්ම සංගණි - ආචාර ධර්ම
- ii. විහඬග - එකී කරුණු විග්‍රහය
- iii. කථාවන්ථු - දාර්ශනික විෂයයන් පිළිබඳ
- iv. පුග්ගල ප්‍රඥප්ති - පුද්ගල ගති පිළිබඳ
- v. ධාතුකථා - මූල ධර්ම විග්‍රහය
- vi. යමක - සුගල බැගින් වූ දහම් කරුණු
- vii. පටිඨාන - හේතුඵල ධර්ම විග්‍රහය

9

සප්ත ආයතී ධන

- i. භුද්ධා - භුද්ධාව ඇති බව
- ii. ඤා - මනා සිල්වත් බව
- iii. භිරි - පව් කිරීමට ඇති ලැජ්ජාව
- iv. ධන්තප්ප - පව් කිරීමට ඇති බිය
- v. සුත - බහුගාත බව (බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති)
- vi. වාග - තහංගිලි බව
- vii. පඤ්ඤා - නුවණැති බව

10

සප්ත අනුසය ධර්ම (යටපත්ව තිබෙන සංස්කාර)

- i. කාමරාග අනුසය - වස්තු කාම - ක්ලේෂ කාමය
- ii. පටිග අනුසය - ද්වේශය හෙවත් තරහව
- iii. මාත අනුසය - තමා පව්ණත් උසස්ස යන හැගීම
- iv. ද්වේශ - විතරා දැවැස්ස
- v. විවිකිච්ඡා - දුර්ධාචි අප් තැන කෙරේ සැක පහළ කිරීම
- vi. භවරාග අනුසය - භවය පහවත් පැවැත්මට ආශාව
- vii. අවිච්ඡා අනුසය - වැරදි චැට්ති

සත් අසූර් යුගය

- i. අසූරයෝ ඉදහැර නොගැනී බව
- ii. අභිරික්කෝ පටපැයී නැති බව
- iii. අනාත්තයෝ පටපැයී නැති බව
- iv. අපරිසරයෝ නගන බව
- v. කුසිපතා කම්මැලි නිගාහිලි බව
- vi. ප්‍රධානසභික - සිහිපලා බව
- vii. අපරිසරයෝ පොඩ බව

සත් බෝධි පාක්කිය යුගය - මෙම යුගය හත විස්තර

විස්තර ගත්කල 37 කි. ඒවාය 'සත්තිස් බෝධිපාක්කිය' යුගය වශයෙන් කරයි එනම්

i. සත් සතිපට්ඨාන	4
ii. සත් සමප්පයාන	4
iii. සත් සාද්ධි පාද	4
iv. පට ඉත්ති	5
v. පට බල	5
vi. සත් බෝධිසංග	7
vii. ආර්ය අර්ශ්සාංගික චාරිතය	8
	37

සත් අර්ථවිවිත (විසිවිත)

i. පාණාතිපාතා - පරපණ නැසීම	} කසෙත
ii. අදනතාදාතා - අනාසතු දෙය සොරකම	
iii. කාපෙසු විවජාපාතා - කාමසෙති පිරිදවා නැසීම	
iv. පුසාපාද - පරාජා කිරීම	} විවිතසෙත
v. විසුනාපාතා - පකලාව කිරීම	
vi. පරාසාපාතා - පරාජය පදන කිරීම	
vii. සම්පපලාපා - හිස පදන කිරීම	

සත් සංඥා

- i. සත් සංඥා - සත් නිව්වි විලිබද දැනීම
- ii. පරණ සංඥා - පරණ විලිබද දැනීම
- iii. ආහාර පටික්කල සංඥා - ආහාරයේ විලිබද බව දැනීම

- IV. සබ්බලෝකේ අනර්හස සංඥා ලෝකයෙහි කොටස්
- V. අනිච්ච සංඥා නිලකුණ (අනිත්‍ය ද්‍රව්‍ය අනාත්මා පිළිබඳව)
- VI. අනිච්චේ දක්ඛ - අනිත්‍ය හා දුක් පිළිබඳව
- VII. දක්ඛ අනන්ත - දුක් අනන්ත වූ කෙළවර නොදක්න ලද්දකි

15. බෝ සතුන් සමග පහලවූ අනෙක් දෑ

- i. බෝධි වාක්ෂය
- ii. යසොදරා දේවිය
- iii. ජන්ත ඇමති
- iv. කන්ථක අශ්වයා
- v. කච්ඡායී ඇමති
- vi. සතර මහා නිධානය

16. චක්‍රවර්ති (සක්විති රජු) හට අයත් වස්තු

- i. චක්‍ර - රජු
- ii. හස්ති - ඇතුන්
- iii. අස්ස - අශ්වයින්
- iv. මණි - මැණික්
- v. ඉන්ද්‍රිය - රුමන් ස්ත්‍රීන්
- vi. ගහපති - ගෘහපතියන්
- vii. පරිනායක - පුත්‍රයන්

17. සත් පුරුෂ ගුණ (යහපත් ධර්මතා හත)

- i. ශ්‍රද්ධාව - ත්‍රිවිධ රත්නය කෙරෙහි අවල හක්කිය
- ii. නිරි - පටි කිරීමට ඇති ලැජ්ජාව
- iii. ඔත්තප්ප - පටි කිරීමට ඇති බිය
- iv. ඛණ්ඩුත බව - බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති බව
- v. ආරද්ධ චිරියය - යම් කටයුත්තක් ආරම්භයේ පටන් නොපසුබට උත්සාහය
- vi. සති - මනාලෙස හසුරුවා ගත් සිතිය
- vii. පඤ්ඤා - නුවණැති බව

සමස්ත අපරිහානිය යැවීම (පරිපූර්ණයෙන් දියුණුවට හේතු විය)

- i. නිත්‍ය සම්ප්‍රදායෙන් යුතුව සම්ප්‍රදායෙන් විසිරී යාම
- ii. සම්ප්‍රදායෙන් යුතුව සිංහල කතුවැන්ගේ සෑදීම
- iii. ප්‍රාණ සම්ප්‍රදාය පිළිගෙන ඒවාට යටත් කිරීම
- iv. ප්‍රතිරෝධී ගොවියා
- v. සමස්ත අපරිහානිය තම වස්තූන්ට නොගැනීම
- vi. පරිපූර්ණ සමාජයට යටත් කිරීම (සියලුම දේ)
- vii. ගුණාත්මකවත් සේවා ආරක්ෂා කරමින් පෝෂණය කිරීම

සමස්ත විසඳුම් (පිරිසිදු වීම)

- i. සිය විසඳුම් ප්‍රකාශයක් ලෙස
- ii. විනිශ්චය විසඳුම් ගාලුන් - සමාජ මගින් සිංහල පිරිසිදු බව
- iii. දිවයින විසඳුම් - ආකල්ප පිළිබඳ විනිශ්චය ආකල්පය නොගැනීම
- iv. කොටස් විසඳුම් - කොටස් දැන සිටින දේ සඳහා දීම
- v. පොදු මගින් සෑදූ විසඳුම් - අනුගමනය කළ යුතු පාර්ශ්වයන් පිළිබඳ දීම හා දීම
- vi. පොදු මගින් සෑදූ විසඳුම් - විනිශ්චය සොයා ගත් විසඳුම් සහ පාර්ශ්වයන් පිළිබඳ දීම
- vii. සෑදූ විසඳුම් - අනුගමනය පාර්ශ්වයන් දීම හා විනිශ්චය සිටින පිරිසිදු කළ යුතුය

අක්ෂර හෙවත් අට බැගින්

1 අක්ෂරලෝක යැම (අටලෝ දහම්)

- i. ලාහේ ලාහය
- ii. අලාහේ අලාහය
- iii. අයසේ අපතිරිතිය
- iv. යසෝප යසස හෙවත් නිරිතිය
- v. නින්දා නින්දාපට පත්තිරිම නිගුහ නිරිම
- vi. පසංසා පාසසුමට ලක් නිරිම
- vii. සුඛ සැප යම්පත්
- viii. අක්කං ලක් වේදනා

2 අට වැදගත් කෙලෙස්

- i. ලොභ - ලොභ හෙවත් මසුරු බව
- ii. දෝස - නර්තන හෙවත් ක්‍රෝධය
- iii. මොහ - සිහිමුලා විම
- iv. දිට්ඨි - මිනන දාෂ්ඨි හෙවත් වැරදි දැක්ම
- v. විචිකිච්ඡා - බුද්ධාදි අවනැත කෙරේ සැක සංකා
- vi. මාන - තමා පමණක් තම කුලය පමණක් උසස්ය හැටි
- vii. මිත්ත - සිතේ අතර්මතය හෙවත් කුසිත බව
- viii. උද්ධමස් - සිතිවිලි විසිරි පැවතීම

3 අටය සමාපත්ති

- i. ප්‍රථම ධ්‍යානය
- ii. ද්විතීය ධ්‍යානය
- iii. තෘතීය ධ්‍යානය
- iv. චතුර්ථ ධ්‍යානය
- v. අනාභ්‍යානාසඤ්චායනනය
- vi. විසුද්ධානාසඤ්චායනනය
- vii. ආබ්‍යුච්ඡාදනාසඤ්චායනනය
- viii. පන්ථයාසඤ්චානාසඤ්චායනනය

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය

- i. සම්මා දිවයි - යහපත් දැකීම - හෙවත් චතුරාර්ය සත්‍යය දැකීම
- ii. සම්මා සංකප්ප - යහපත් කල්පනා - ලෝකික සම්පත් වලින් නික්මීම ආදී කල්පනා
- iii. සම්මා වාචා - යහපත් වචනය හෙවත් වචනයෙන් සිදුවන අකුසල වලින් වැලකීම
- iv. සම්මා කම්මන්ත - යහපත් කර්මාන්ත හෙවත් පානාතිපාතා වැනි කයෙන් සිදුවන වැරදි වලින් තොරවීම
- v. සම්මා ආජීව - යහපත් දිවි පෙවෙත හෙවත් වැරදි වෙළඳාම් පහෙන් තොරවීම
- vi. සම්මා වායාම - හෙවත් යහපත් ව්‍යයම නූපත් කුසල් උපදවා ගැනීම ආදී යහපත් ව්‍යයම
- vii. සම්මා සනි - යහපත් සිතිය හෙවත් කයෙහි ස්වභාවය පිළිබඳ කායානුපස්සනාදී සතර සතිපට්ඨාන වැඩීම
- viii. සම්මා සමාධි - යහපත්ව වින්ත ඒකග්‍රතාව හෙවත් ප්‍රථම ධ්‍යානාදී ධ්‍යාන උපදවා ගැනීම

අටමහා නරකය

- i. සංශ්ලීපය
- ii. කාල සුත්‍රය
- iii. සංඝාතය
- iv. රොර්පය
- v. මහා රොර්පය
- vi. තාපය
- vii. ප්‍රතාපය
- viii. අවිටිය

හික්ෂුණින් වහන්සේලා පිළිපැදිය යුතු අෂ්ට ගරු ධර්ම

- i. උපසම්පදාටෙන් වසර 100ක් ගතවූ හික්ෂුණියක් වුවද ඵ්දින උපසම්පදා වූ හික්ෂුටකට වැදිය යුතුය.
- ii. අධි මසකට වරක් හික්ෂුණි හමුවී උපෝසතය විසීම හා අවවාද ලැබිය යුතුය.
- iii. තමන් ඇසූ දුටු දේ පිළිබඳව විමසා බැලීමට හික්ෂුණි වහන්සේ කෙනෙකුට පැවරිය යුතුය.

- iv. හික්මුණිය වරදක් හෙවත් අවැනක් කළ විට පසින් මිදී නැවත
විවිධ වීමට හික්මුවකට අඩු මසක්වත් පිළිවෙත් කළ යුතුය.
- v. හික්මුවක වෙනත් උපසම්පදා පැතිය යුතුය.
- vi. කවර ආකාරයකින් චූර්ද හික්මුණිය හික්මුවකට නිතර
අපහාස අකෝෂ පරිභව නොකළ යුතුය.
- vii. හික්මුවකගේ අවවාද අනුගාමනා වලට අනුකූලතාවය දැක්විය
යුතුය.

අත්ඨාංග සිලය හෙවත් අටසිල

- i. පාණාති පාතා චේරමණී සික්ඛා පදං
- ii. අදිත්තාදානා චේරමණී සික්ඛා පදං
- iii. අබ්බම වරියා චේරමණී සික්ඛා පදං
- iv. මසාපාදා චේරමණී සික්ඛා පදං
- v. සාමෙරිය මජ්ඣමා දායානා චේරමණී සික්ඛා පදං
- vi. ටිකාල පොජනා චේරමණී සික්ඛා පදං
- vii. නවර - ගිත - පාදිත - විසුක දස්සන - මාලා සකා
විලපන - යාමන - මණ්ඩන විතුසනටයාන චේරමණී සික්ඛා පදං
- viii. උපමාසක මොසකනා චේරමණී සික්ඛාපදං

8

අටක පාත

- i. අටක පාත - 100 ක්
- ii. අටක පාත - 100 ක්
- iii. අටක පාත - අධිකාංසල 20
- iv. අටක පාත - අධිකාංසල 20
- v. අටක පාත - 100 ක්
- vi. අටක පාත - 100 ක්
- vii. අටක පාත - 100 ක්
- viii. අටක පාත - අධිකාංසල 20

9

අටක පාතිය - අට පැරැවිලි රෝග

- i. විතත සමුපයානා - විත කිට්ටිමන ඇතිවන අතරාසන
- ii. මසමන සමුපයානා - මසම මොහොත ඇතිවන අතරාසන
- iii. පාන සමුපයානා - පාන කිට්ටිමන ඇතිවන අතරාසන
- iv. සන්තිපනා පාතියා - උග්ග සන්තිපනා පැති අතරාසන
- v. අනුමත පරිතර්ථනාතියා - අනුමත පරිතර්ථන ඇතිවන අතරාසන

- vi. විසමවිභාසයා පාඨයා - පැවිදි දේ පෙළෙහි නිසා
භවනානා පාඨයා
- vii. සමකම්මනා පාඨයා - පොසක කපු (පසුපස) පිටින භවනානා පාඨයා
- viii. කම්ම විභාසයා පාඨයා - පොසක කපු පිටින භවනානා පාඨයා

සමාසකුණට අවශ්‍ය යම්මනා

- i. භේදයක විම
- ii. සමභේදයක විම
- iii. ඒ ආකාරයේදීම යහන විමට හේතු සම්පත් ඇති බව
- iv. ප්‍රද කෙතෙකු මුත් ගැබ්වීම
- v. පැවිදි වී සිටීම
- vi. උසස් බුද්ධිමත්වීමෙන් පිටිපුත් බව
- vii. දුඛදුර්ගතිය (අධිකාර)
- viii. කැමැත්ත නිවීම

පිළිකිළිපා පෙට්ටි වූදිසාදි අට නැන කෙරෙහි ඇති සැකයන්

- i. සත්ව කංඛාති - වූදිපා කෙරෙහි ඇති සැකය
- ii. ධර්ම කංඛාති - ධර්මය කෙරෙහි ඇති සැකය
- iii. සංඝ කංඛාති - සංඝයා කෙරෙහි ඇති සැකය
- iv. සිත්ත කංඛාති - නිකායාදි කෙරෙහි ඇති සැකය
- v. පුත්තික කංඛාති - පුත්තික පෙට්ටි පෙර හටය පිළිබඳ සැකය
- vi. අපරනාම කංඛාති - පරනාම පිතු හටය පිළිබඳ සැකය
- vii. පුත්තික පරනාම කංඛාති - පෙර හා පිතු හටයන් පිළිබඳ සැකය
- viii. අභවනානා කංඛාති - පටිපට සම්ප්පාදය හා හේතුපල පාදය පිළිබඳ සැකය

12 අක්ෂි පරික්කාර (අට පිරිකර)

- i. තනිපට සිවුර
- ii. දෙපට සිවුර
- iii. අඳනය
- iv. පාත්‍රය
- v. බඳපටිය
- vi. දෑලි පිහිය
- vii. පෙරහන් කඩ
- viii. ඉඳිකටු - නූල්

13 යම්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද මහ තෙරන් වහන්සේ
එම තනතුරු ලබා දීමට පෙර බුදුරජාණන්

වහන්සේගෙන් ඉල්ලා සිටි කරුණු අට (වර)

- i. බුදුන් වහන්සේට ලැබෙන පිණ්ඩපාතය තමන් වහන්සේට නොදීම
- ii. බුදුන් වහන්සේට ලැබෙන පරිශ්කාර (පිරිකර) තමන්

වහන්සේට නොදීම

- iii. බුදුන් වහන්සේ සමග එකම ගඳ කිලියෙහි විසීමට ඉඩ නොදීම
- iv. බුදුන් වහන්සේ භාරගත් දාන ආරාධනා වලට තමන් වහන්සේ නොකැඳ වීම

v. තමන් වහන්සේ භාරගත් දාන ආරාධනාවලට බුදුන් වහන්සේද වැඩම කළ යුතුය

vi. බොහෝ දුරක සිට පැමිණෙන සැදුහැටතුන් ඒ මොහොතේම බුදුන් වහන්සේ සමීපයට කැඳවා ගෙන ඒමට අවසර තිබීම

vii. තමන් වහන්සේට ධර්මය පිළිබඳ යම් ගැටඳුවක් සැකයක් ඇති වුවහොත් වහාම පස විසඳා ගැනීමට බුදුරජුන් හමුවට යාමට අවසර තිබීම

viii. තමන් වහන්සේ නොමැති අවස්ථාවක බුදුන් වහන්සේ යමෙක් හට දේශනා කළ ධර්ම කොටසක් වෙනොත් එය නැවත තමන්වද දේශනා කිරීම

- අමුණ විද්‍යා (බ්‍රහ්මාණන් පහත්සේ සතු ඇණ)
- i. විද්‍යනා ඇණ විද්‍යනා භාවනාව මගින් ඇතිවන තුල්‍ය
  - ii. මනෝමය ඇණ අධිකාරී වලෙන් හැඳි ප්‍රාතිහාර්ය පාම
  - iii. හැඳි විධ ඇණ අහසින් යාම පොලව පලාගෙන යාම
  - iv. දිව්‍යයෝග - දිව කත හෙවත් සියලු ලෝකයන්හි සියලු ගම්, ඇසීම

- v. පවිත්‍ර විජානන ඇණය - තමන් පහත්සේ සමීපයේ හෝ දුර ඇතක සිටින අයෙකුගේ පුරු සිතුවිලි ඇත්තා තුල්‍ය
- vi. ප්‍රතිබේදනාසානුස්සති - පෙර ආත්ම හටයන්හි තොරතුරු ඇත්තා තුල්‍ය
- vii. දිව්‍ය පක්ෂ - දිව කත හෙවත් ලොව ඕනෑම තැනක හට ගන්නා කුමන ගම්දෙයක් පුරු ඇත හැකි තුල්‍ය
- viii. ආසන්නතා ඇණය - ආශ්‍රිතයන් හෙවත් සසර කෙරෙහි ඇලීම් බැඳීම - පලවිම් නොවිමේ ඇණය

අමුණ විධ ගිල - සිල් අව පරිගය

- i. පංච ගිල
- ii. අමරාග ගිල - අවසිල්
- iii. අග ගිල - අස සිල්
- iv. ප්‍රාප්ත ගිල - පැවිදි සිල්
- v. ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංපර ගිල
- vi. ඉන්ද්‍රිය සංපර ගිල
- vii. ආර්ථ පාටිශුද්ධි ගිල
- viii. ප්‍රත්‍ය සංහිමිත ගිල

- 16 වතුරායම් සත්‍යයේ පළමු සත්‍යය දැඩි සත්‍යයට අනුව දක හටගන්නා හේතු
- i. ජාතිපි දුක්ඛා - ජාතිය හෙවත් ඉපදීම දුකය
  - ii. ජරාපි දුක්ඛා - දිරායාම හෙවත් වයස්ගත වීම දුකය
  - iii. ව්‍යාධිපි දුක්ඛා - ලෙඩදුක් සැදීම දුකය
  - vi. මරණමිපි දුක්ඛා - මරණයට පත්වීම දුකය
  - v. අප්පියේහි සම්පයෝගෝ දුක්ඛෝ - අප්‍රියයන් හා පක්වීම දුකය
  - vi. පියේහි විපපයෝගො දුක්ඛෝ - ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම දුකය
  - vii. සම්පිවිජං න ලහති නම්පි දුක්ඛං - නමන් කැමති දෙය සැපයීම නොලැබීම දුකය
  - viii. සංඛිත්තේන පංච උපාදනස්සන්ධන්ධා දුක්ඛා - සැකවින් කියනහොත් පංච උපාදනස්සන්ධයන් සියල්ලම දුකය

- 17 අටමහා කුසල්
- i කසීන පුජාව
  - ii අටපිරිකර පුජාව
  - iii ආවාස පුජාව
  - iv බුදුන් ප්‍රමුඛ දානය
  - v ධර්මය ලියා නැබීම
  - vi ඉඩම් පුජාව
  - vii බුද්ධ ප්‍රතිමා නැතිම
  - viii වැසිකිළි කැසිකිළි නනා දීම

නවක හෙවත් නවය බැගින් වූ කරුණු

නවලෝකෝත්තර ශ්‍රී සද්ධර්මය (නව ලොවතුරා දහම)

- i. යෝවන් මග
- ii. යෝවන් ඵලය
- iii. සකාදගාමී මග
- iv. සකාදගාමී ඵලය
- v. අනාගාමී මග
- vi. අනාගාමී ඵලය
- vii. අර්හත් මග
- viii. අර්හත් ඵලය
- ix. නිර්වාණය

නව අරහදී බුදු ගුණ (ඉතිපිසො හගවා ගාථාව)

- i. අරහං - රහසින්වත් පව් නොකොට සියඤ්ඤා කෙළෙස් දුරුකර දෙව් මිනිසුන්ගේ සියඤ්ඤා පූජාවන්ට සුදුසු බැවිනි
- ii. සම්මා සම්බුද්ධ - කිසිවෙකුගේ මග පෙන්වීමක් නොමැතිව තමා විසින්ම චතුරායඝී සත්‍ය අවබෝධ කළ බැවින්
- iii. විජ්ජාවරණ සම්පන්න - අජේය විද්‍යා ඥාන හා පසලොස්වරන ගුණයෙන් යුතු බැවින්
- iv. සුගතෝ - ශෝභමාන වූ ගමන් විලාසයද ඇතිව විමුක්තිය කරා යාම හේතුවෙන්
- v. ලෝකවිදු - සියඤ්ඤා ලෝකයද චතුරායඝී සත්‍යද අනුමුලක් සේ දත් බැවින්
- vi. ඉන්ද්‍රියවරෝ - ගුණයෙන්ද නුවණින්ද ලොව කිසිවෙකුට සමාන කළ නොහැකි බැවින්
පූර්ව දම්ම සාරථි - මිනිසුන්ද දෙව් බලුන් මෙන්ම යක්ෂයින්ද එකසේ දමනය කළ බැවින්
- vii. සත්ථා දේව මනුස්සානං - දෙව් බලුන්ටද මිනිසුන්ටද විමුක්තිය ලබා දුන් බැවින්
- viii. බුද්ධෝ - දත යුතු සියල්ල දත් බැවින්
- ix. හගවා - මහත් වූ පින් ඇති බැවින්

නව දොරටු : අපවිත්‍රයේ ප්‍රකාශන ගීර්වය දොරටු 9)

- i. දෙකන් සිටා 2
- ii. දෙ ඇස් 2
- iii. නාස් සිටා 2
- iv. මඬය 1
- v. මුත්‍රා මාර්ගය 1
- vi. බුදු මාර්ගය 1

4 රහත් ඵලය ලැබීමට දුරකළ යුතු නව්‍යාංග

- i. රාගං - රාගය හෙවත් දැඩි ආශාව
- ii. දෝසං - ද්වේශය හෙවත් නරහව
- iii. මෝහ - මෝහය හෙවත් නරහව
- iv. මක්ඛං - බුද්ධිමත් කුහලය
- v. කෝධං - ක්‍රෝධය හෙවත් පෙරවරය
- vi. උපනාහං - දුෂ්ටය හෙවත් පවිත්‍රය
- vii. පලාසං - කුඩුකෝඩු මසුරු බව
- viii. ඉස්සං - ධර්මයාව
- ix. මව්පියං - මාත්ස්‍යය හෙවත් උඩඟු බව

5 සංසයා වහන්සේලාගේ ගුණ නවය

- i. සුපටිපන්න - යහපත් මාර්ගයට මනාව පිළිගත් බව
- ii. උත්තරිපන්න - සාප්පු ජල මාර්ගය අනුගමනය කරන බැවින්
- iii. ඤායපටිපන්න - නුපණින මනාව අවබෝධ කර අර්හත් මාර්ගයට පිළිපත් බැවින්
- iv. සාම්මිපටිපන්න - සදාචාර ගුණ වගාවට පිළිපත් බැවින්
- v. ආනුශංසා - සිව් පසය පිළිගැනීමට සුදුසු බැවින්
- vi. පානුශංසා - දුටු සිට ගෙනවුත් දෙන දේ පිළිගැනීමට සුදුසු බැවින්
- vii. දක්ඛිණං - දානාදිය පිළිගැනීමට සුදුසු වන බැවින්
- viii. ආඤ්ඤා - අදිලි බැඳුන මස්කාර කිරීමට සුදුසු බැවින්
- ix. අනුත්තරං උද්දාමය - ලෝකස්සානි - ලෝකයට ශ්‍රේෂ්ඨ වුද දෙවැනි නොවුද පින්කෙතයි

- නවවිධ ප්‍රේමයේ හා ව්‍යාපාරයේ

- පදනම මත නවය (පදනම දියුණුවීම සාධකයක්
 දිවිය කරන කරුණ)

- 61

V. මාසා රථාන සුච බව

vi. සායෙයං - කපටි කම

vii. මුසාවාදෝ - බොරැකීම

viii. පාපිච්ඡා - පවිටු ආශා ඇති බව

ix. මිච්ඡාදිට්ඨි - මිසඳිටු බව

9 නවවිධ පුද්ගල උත්පත්ත

i කාම හව - සදෙව් ලොවට මිනිස් ලොවට සතර අපාය

ii රූප හව - බ්‍රහ්ම ලෝක - 16

iii අරූප හව - අරූපී බ්‍රහ්ම ලෝක 4

iv සංස්කෘත හව - කාම ලෝක 11ට රූප ලෝක 15ට අරූප 3

v අසංස්කෘත හව - අසංස්කෘ සත්ත්වය- 1

vi නේවසංස්කෘතාසංස්කෘතයතනය - මෙනම් බ්‍රහ්ම ලෝකයකි

vii ඒක චෝහාර - අසංස්කෘ සත්ත්වය (රූපය පමණි)

viii චතු චෝහාර - අරූපී බ්‍රහ්ම ලෝක 4

ix පඤ්ච චෝහාර - කාම හව හා අසංස්කෘ සත්ත්වය හැර ඉතිරි
බ්‍රහ්ම ගෝක 15

දශක හෙවත් කරුණු දහය වැගිත්

දස සිල්

- i. පානාතිපානා වේරමණි - පරපණ නැසීමෙන් වැළකෙමි
- ii. අභික්කාදානා වේරමණි - අන්සතු දේ සොරා ගැනීමෙන් වැළකිමි
- iii. අබ්බන්ධවරියා වේරමණි - මෙවුන්දම් සේවනයෙන් වැළකෙමි
- iv. මුසාවාදා වේරමණි - බොරුකීමෙන් වැළකෙමි
- v. සුභාමේරය මජ්ජපමා දට්ඨානා වේරමණි - මත් වීමට හා ප්‍රමාදයට හේතුවන සුරාවෙන් වැළකෙමි
- vi. විකාලභෝජනා වේරමණි - අවේලාවන්හිදී ආහාර ගැනීමෙන් වැළකෙමි
- vii. නව්වගිත වාදිත විසුක දස්සන - නැටුම් - ගැයුම් - වැයුම් - විසුඤ්ඤාකුමෙන් වැළකෙමි
- viii. මාලා සන්ධි විලේපන ධාරන මණ්ඩන විභුසනට්ඨානා වේරමණි - මල් සුවඳ විලවුන් ගැල්වීමෙන්ද පැළඳීම හා සැරසිලි වලින් වැළකෙමි
- ix. උච්චාසයන මහා සයනා වේරමණි - උස්වූද මහත්වූද අසුන් වල හිඳීමෙන් වැළකෙමි
- x. ජාතරූප රජන පටිග්ගහනා වේරමණි - රන් රිදී මිල මුදල් පිළිගැනීමෙන් වැළකෙමි

දස අකුසල්

- i. පානාතිපානා - පරපන නැසීමෙන්
- ii. අභික්කාදාන - අන්සතු දේ සොරා ගැනීමෙන්
- iii. කාමේසු මිච්ඡාචාරා - කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන්
- iv. මුසාවාදා - බොරු කීමෙන්
- v. පිසුනාවාචා - කේලාම් කීමෙන්
- vi. ඵරුසා වාචා - පරුෂ රඤ්ඤා වදන් කීමෙන්
- vii. සම්ඵජ්ජලාපා - හිස් වදන් කීමෙන්
- viii. අහිජ්ඣා - දෑඩ් ලෝභයෙන්
- ix. ව්‍යාපාද - ක්‍රෝධය වෛරයෙන්
- x. මිච්ඡාදිට්ඨි - විසඳිටු හෙවත් මෙලොව පරලොව නැතැයි විශ්වාසයෙන්

3. දස තාක්සයින් (සිහි කිරීම මගින් සිහි උකහනට ගැනීම)
- I. සැකානක්සයින් බැන් පහන්සේ සිහිකිරීම
  - II. යම්මතාක්සයින් යම්මය සිහිකිරීම
  - III. සංඝාතාක්සයින් සංඝයා සිහිකිරීම
  - IV. සීලානක්සයින් ගීලය පිළිබඳ සිහිකිරීම
  - V. පාඨානක්සයින් තමන්ගේ තර්කශීලි භාවය සිහිකිරීම
  - VI. දේවතානක්සයින් දේවියන් පිළිබඳ සිහිකිරීම
  - VII. චරණානක්සයින් චරණය පිළිබඳ සිහිකිරීම
  - VIII. කායානක්සයින් ගර්භය පිළිබඳ සිහිකිරීම
  - IX. පාපාපාපානක්සයින් හුස්ම ඉහල පහල යාම් රම් පිළිබඳ සිහිකිරීම
  - X. දුෂ්ඨතානක්සයින් සංසන්ත හෙවත් සිතෙහි ඒකාග්‍රතාව පිළිබඳ සිහිකිරීම

4. දස විධ කලෙහ (කෙලෙස් දහය) අකුසල මූල
- I. ලොභෝ - දැඩි ලෝභය හෙවත් මසුරු බව
  - II. ලොභසා - දවේෂය හෙවත් තරහව - ක්‍රෝධය
  - III. මොහෝ - සිහි මුලාව හෙවත් මෝහය
  - IV. මානෝ - මානය හෙවත් තමන් පමණක් හා තම වස්තුව කුලය පමණක් උසස්ය යන හැගීම
  - V. දිට්ඨි - විනය දාෂ්ඨිය හෙවත් වැරදි දැක්ම
  - VI. පිටිකිට්ඨා - බුද්ධාදී අට තැන කෙරෙහි සැකය
  - VII. විතෝ - කුසල් කිරීමට කම්මැලි කුසීන බව
  - VIII. උද්ධච්ච - සිත නිතරම විසිරී පැවතීම
  - IX. අතිරික්ඛං - පව් කිරීමට ලජ්ජා නැති බව
  - X. අනොත්තප්පං - පව් කිරීමට බිය නැති බව

5. දස කසින (භාවනා සඳහා උපයෝගී කරගන්නා දස නිවේනි)
- I. පඨවි කසින - තද බැවින් යුත් නිමිති
  - II. භාසෝ කසින - වැගිරෙන දියර වැනි ගති ඇති නිමිති
  - III. පතලජා කසින - ගින - උෂ්ණ දියෙන් යුත් කසින
  - IV. පාංශා කසින - පාංශුමය ගති (සුළු පැන) කසින නමින්
  - V. නිල කසින - නිල් පැහැ නිමිති
  - VI. චිත්ත කසින - කහ පැහැයෙන් යුත් නමිති

- vii. ලෝභින කසින - රතු පැහැයෙන් යුත් තමිනි
- viii. ධ්වන කසින - සුදු පැහැයෙන් යුත් තමිනි
- ix. ආලෝක කසින - ඉර - හඳ - පහන් වැනි දේ තමිනි කර
- x. පරිවිජන්ත - ආකාශය තමිනි ලෙස උපයෝගී කර

දස දාන වස්තු (දානය පිණිස දෙන වර්ග)

- i. භෝග - ආහාර වර්ග
- ii. භානං - පානයට සුදුසු දේ
- iii. සරං - ආවාස - සෙනසුන් - ලැබුම් හල් වැනි දේ
- iv. වත්තං - සිවුරු පිරිකර
- v. යානං - යාන වාහන
- vi. මාලා - මල් වර්ග
- vii. විලේපණං - විලවුන් වර්ග
- viii. ගන්ධෝ - සුවඳ වර්ග
- ix. සෙය්‍යා - ඇඳ - පුටු - සෝපා ආදිය
- x. ප්‍රදීප - පහන්

දස සඤ්ඤා (භාවනාවේ අරමුණු)

- i. භ්‍යවච්ච සඤ්ඤා - සියල්ලෙහි අනිත්‍ය බව මෙතෙහි කිරීම
- ii. භ්‍යන්ත සඤ්ඤා - භ්‍යන්ත බව මෙතෙහි කිරීම
- iii. මරණ සඤ්ඤා - මරණය පිළිබඳ මෙතෙහි කිරීම
- iv. ආහාරෙ පටික්කුල සඤ්ඤා - අහරෙහි පිළිකුල් බව මෙතෙහි කිරීම
- v. සබ්බලෝකෙ අනගිරන සඤ්ඤා - ලොවැනි කිසිදු දෙයක් කෙරෙහි නොඇලීම
- vi. අවධික සඤ්ඤා - ඇට සැකිල්ලක් වූ මළ මිනිය ගැන මෙතෙහි කිරීම
- vii. පුලටක සඤ්ඤා - පණුවන් ගැසු මළ මිනිය ගැන මෙතෙහි කිරීම
- viii. විනිලක සඤ්ඤා - නිල්පැහැවූ මළ මිනිය ගැන මෙතෙහි කිරීම
- ix. විච්ඡිද්දක සඤ්ඤා - සිදුරු සැදිගිය මළ මිනිය ගැන මෙතෙහි කිරීම
- x. උදුලුමානක සඤ්ඤා - ඉදිමුණ මළ සිරුර ගැන මෙතෙහි කිරීම

8

දස මාර සේනා (දස මාර්ග)

- I. කාල කාමාශාසන
- II. අර්ථ අනායනිකාසන
- III. අප්‍රතිපාදා කුසගින්න හා විපාකය
- IV. තණ්හා තෘණය හෙවත් ඇලි ඇලි සිටීම
- V. චිත මිද්‍ය අලස කුසින බව
- VI. හිංසා බියගන්‍ය බව
- VII. විවිච්චිතා සැක පහල කිරීම
- VIII. මත්තේ දඩි ගුණමතු බව
- IX. ථම්මෝ දඩි බව
- X. ලාභෝ සිලෝකෝ ලාභය ප්‍රසංගා

9

දස ප්‍රත්‍යක්‍රියා (දස පින් කිරියවත්)

- I. දාන නමත් සතුදේ නිර්ලෝභිව දානය කිරීම
- II. භිල පන්සිල් අටසිල් ආදිය ආරක්ෂා කිරීම
- III. භාගනා සමථ - විපස්සනාදී භාවනා
- IV. පනතිදාන කුසලයන්ගෙන් අත්පත් වූ පින් අනුමෝදන් කිරීම
- V. පන්තානමෝදනා - අන්තය දෙන පින් අනුමෝදන් වීම
- VI. පට්ඨානවච්ච - රෝගිත්ව - වැඩිහිටියන්ට උපස්ථාන කිරීම
- VII. අපවායනය - ගුණ - නුවණ යුත් අයට බුහුමන් කිරීම
- VIII. ධම්ම දේශනා - ධර්මය දේශණා කිරීම
- IX. ධම්ම සවණ - ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීම
- X. දිට්ඨිප්ප කම්ම - නිසරණ පිළිබඳ නිවැරදි දැක්ම

10

දස ඥාප වස්තු (බුදුන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑ පසුව සුඤ්ඤ නම් මහත් භික්ෂුව ඉදිරිපත් කල භික්ෂුනට කැප නැති දස වස්තුව)

- i. දිංගාංගුල කප්ප - නිරෑ අවරට ගොස් දෑගලක් ගතවන තුරු
ආහාර අනුභවය කැපය
- ii. සංගිලෝන කප්ප - අවශ්‍ය විටෙක පරිභෝජනය පිණිස අං
කොපුවක බහා ලුණු ගෙනයාම කැපය
- iii. ආචාන්තර කප්ප - ගමින් ගමට ගොස් දානය ලබා ගැනීම
කැපය
- iv. ආවාස කප්ප - එකම ආවාසයක පෙහොය කිරීම කැපය
- v. අනුපති කප්ප - සංඝ කර්මයන් නිමාකොට පසුව ඒ සඳහා

අනුමැතිය ලබාගැනීම කැපය

- vi. ආවේණික කප්ප - පූර්වාදර්ශ අනුව පිළිගැනීම කැපය
- vii. අමතීත කප්ප - දිවා ආහාරයට පසුව මෝරු පානය කිරීම කැපය
- viii. ජලෝගිපාතුං කප්ප - මද්‍යසාරයට පත්වීමට පෙර රා හෙටත් තෙලිජ්ජ පානය කැපය
- ix. අදසක නිසිදන කප්ප - ඇඳ ඇතිරිලි භාවිතය කැපය
- x. ජාතරූප පටිග්ගහනා කප්ප - රන් - රිදී - මුතු - මැණික් ආදී ඉතා වටිනා දේ පිළිගැනීම කැපය

දස රාජධර්ම

- i. දානං - තමන් සතු දේ නිර්ලෝභීව දානය කිරීම
- ii. සීලං - ශීලයක් ආරක්ෂා කිරීම
- iii. පරිච්චාගං - පරිත්‍යාගය
- iv. අජ්ජවං - සාප්පු බව
- v. මජ්ජවං - මාළු බව
- vi. තපං - තපස
- vii. අක්කෝධෝ - ක්‍රෝධ නොකිරීම
- viii. අපිහිංසා - හිංසා පීඩා නොකිරීම
- ix. බන්ති - ක්ෂාන්ති පාදී බව
- x. අපිරෝධනා - විරුද්ධ නොවීම

දස වත්ථුක මිථ්‍යා දෘෂ්ටි

- i. නත්ථි දිත්තං - දන්දීමෙන් පල නැත
- ii. නත්ථි සිට්ඨං - යාග පල නැත
- iii. නත්ථි හුතං - පූජාවන් පල නැත
- iv. නත්ථි සුකථ දුක්ඛවාතං කම්මානං ඵලං විපාකෝ - කුසල් කුසල් කර්මවල විපාක නැත

- v. නත්ථි භයං ලෝකෝ - මෙලොව නැත
- vi. නත්ථි පරලෝකෝ - පරලොවක් නැත
- vii. නත්ථි මානා - මවක් නැත
- viii. නත්ථි පිතා - පියෙක් නැත
- ix. නත්ථි සත්තා ඕපපාතික - ඕපපාතිකට පහල වන සත්ත්වයන් නැත
- x. නත්ථි ලෝකෝ සමණ ඛාත්මණා සම්මාග්ගතා සම්මාපටිපත්තා මනාලෙස ජර්‍ය මගට පිළිපත් ශ්‍රමණ ඛාත්මණයින් නැත

- 13 දස සංයෝජන (පුද්ගල සසරෙහි බැඳ නබන)
- i. සක්කාය දිට්ඨි - ආත්මයක් ඇතැයි පිළිගැනීම
  - ii. විවික්චිජා - බුදුන් ඇතුළු අට තැන කෙරෙහි සැකය
  - iii. සිලබ්බන පරාමාස - වැරදි ශීලයන් සමාදන් වීම
  - iv. කාමරාගා - පංචකාමයෙන් කෙරේ ආශාව
  - v. ධ්‍යාපාද - තරහට - ක්‍රෝධ කිරීම
  - vi. රූප රාග - රූපී හටයන්හි ඉපදීමේ ආශාව
  - vii. අරූප රාග - අරූපී හටයන්හි ඉපදීමේ ආශාව
  - viii. මානෝ - නමා පමණක් උසස්ය යන හැගීම
  - ix. උද්ධච්ච - උඩැහූ බව (සිත එක අරමුණක නොපිහිටීම)
  - x. අවිජ්ජා - නොදැනීම (චතුරායඨී සත්‍ය නොදැනීම)

- 14 දස අසුභ (පිළිකුල් භාවයන් සඳහා අරමුණු කර ගන්නා අපවිත්‍ර අසුභ)
- i. උද්ධමානක - ඉදිමුණු මළ සිරුර
  - ii. චිනිලක - නිල්පැහැගත් මළ සිරුර
  - iii. ට්‍රිප්ඛික - තැන තැන කැඩී ගිය මළ සිරුර
  - iv. විච්ඡිද්දක - සන්ධි වලින් ගැලවී ගිය මළ සිරුර
  - v. වික්ඛාධිතක - තැන තැන වලවල් සැදුන මළ සිරුර
  - vi. විකබ්බතක - කොටස් ඒ ඒ තැන විසිරුන මළ සිරුර
  - vii. හත වික්ඛිතක - සිරුරෙන් වෙන්ව කොටස් නැතින් විසිරුන මළ සිරුර
  - viii. ලෝහිතක - ලේ වැගිරෙන මළ සිරුර
  - ix. පුලථක - පණු කැල වසාගත් මළ සිරුර
  - x. අට්ඨක - වස් දියට ගිය ඇට සැකිල්ල

දස දසකයන් (පුද්ගලයා උපතේ සිට මරණය දක්වා ගත කරන කාල වකවාණු)

i. මාස දසකය - ළදරු කාලය වසර 1-10 දක්වා

ii. ක්‍රියා දසකය - කෙළිලොල් අවධිය වසර 10 - 20 දක්වා

iii. වර්ණ දසකය - තුරුණු අවධිය වසර 20 - 30 දක්වා

iv. බල දසකය - ප්‍රථ්වීමත් ගක්තිමත් අවධිය වසර 30 - 40 දක්වා

v. ප්‍රඥා දසකය - බුද්ධිය ප්‍රබල අවධිය වසර 40 - 50 දක්වා

vi. නානි දසකය - ශාරීරික - මානසික පිරිහීම අවධිය වසර 50 - 60 දක්වා

vii. පබ්බාත දසකය - සිරුර නැමී යන අවධිය වසර 60 - 70 දක්වා

viii. වංක දසකය - සිරුර ඇදවී වක්වී යන අවධිය වසර 70 - 80 දක්වා

ix. මොළුන දසකය - ස්මරණ මතකය නොමැති අවධිය වසර 80 - 90 දක්වා

x. සයන දසකය - ඇදක වැතිර නැගී සිටීමට බැරි අවධිය වසර 90 - 100

16 ධනංජය සිටුතුමා තම දියණිය විශාඛාව සරණ නොදෙන අවස්ථාවේ දුන් ඔවදන් 10

i. ඇතුලත ගිනි පිටතට නොදීම (පටුලෙහි පුද්ගලික රහස් පිටතට නොදීම)

ii. පිටත ගිනි ඇතුලට නොගැනීම (අන්‍ය පටුල් වල පුද්ගලික තොරතුරු තම ගෙතුලට නොගැනීම)

iii. දෙන්නා හට දිය යුතුය (තමනට සලකන උපකාර කරන

අයට පමණක් දීම)

- iv. නොදෙන්නා හට නොදිය යුතුය (යමක් ඉල්ලාගෙන යම් තැනකට නොදෙන්නාට නොදෙන්නා)
- v. දෙන්නා හටද නොදෙන්නා හටද දිය යුතුය (යාචකයන් හා දීමා නැද්දින් හට දීම)
- vi. සුවසේ ගිදිය යුතුය (ස්වාමියා හා නැද්දින් හමුවේ තමන් වාඩිවී නොසිටිය යුතුය)
- vii. සුවසේ වැළඳිය යුතුය (ස්වාමියාද නැද්දිමසිලන්ද ආහාර පසු නමා ආහාර ගැනීම)
- viii. සුවසේ සැකපිය යුතුය (ස්වාමියාද නැද්දි මසිලන්ද සේවා සේවිකාවන්ද නිදිගත් පසුව නින්දට යාම කළ යුතුය)
- ix. ගිනි පිළිපැදිය යුතුය (ස්වාමියාට හා නැද්දිමසිලන්ට ගරු බුහුමන් කළ යුතුය)
- x. ඇතුළත දෙවියන් නැමදිය යුතුය (තම නිවසට එන ශ්‍රමික බ්‍රාහ්මණ වැනි පුරුෂ පක්ෂයට දානාදිය ලබාදී බුහුමන් කළ යුතුය)

17 නිසන්ධියන්ගේ දුර්ගුණ

- i. අස්සද්දා - ත්‍රිවිධ රත්නය කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව නැත
- ii. දුස්සිලා - සිල්වත් නොවන දුස්සිලයන් වෙති
- iii. අහිංසා - පට්ට ලජ්ජා නැත්තෝය
- iv. අපනාත්තජ්ජා - පට්ට බිය නැත්තෝය
- v. අසප්පරිය සම්භන්ති - අසන් පුරුෂ පවිටු අය හා ඇසුරු පවත්නෝය
- vi. අත්තකංසන පරිමිහන - තමා පමණක් උසස් කොට උනායන් පහත් කොට සලකති

vii. සත් දිවයින පරාමාස ඉතා දැඩි මත දරන්නාහ

viii. ආයාතනී ද්විපටිස්සග්ගින දැඩි අල්පා ගත් දාෂ්ඨිත්
පහසුපෙන් අත් නොහරිති

ix. පාලිව්තා පටිපු ආගා ඇත්තෝය

x. ව්‍යවිකා දිවයිනා මිත්තා දාෂ්ඨිත්ති ඵල්ලා ගත් අය වන්නෝය

බ්‍රාහ්ම ලෝක

i. බ්‍රාහ්ම පාරිසර්පය

ii. බ්‍රාහ්ම පුරෝගිතය

iii. මහා බ්‍රාහ්මය

iv. පටිත්තාහ

v. අප්පමාණහය

vi. අහස්සරය

vii. පටිත්තසුහය

viii. අප්පමාන සුහය

ix. සුහ කිත්තය

x. වේහස්පලය

දස කුසල

i. පානාතිපාතා - පරපත නැසීමෙන් වැළකීම

ii. අදන්තාදානා - අන්සතු දේ සොර ගැනීමෙන් වැළකීම

iii. කාම මිච්ඡාචාරා - කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීම

iv. මුසාවාදා - බොරු කීමෙන් වැළකීම

v. පිසුනාවාචා - කේලාම් කීමෙන් වැළකීම

vi. ඵරුසාවාචා - නිජු ඵරුස වදනින් වැළකීම

vii. සම්ප්‍රජ්ජලාපා - හිස් වදනින් වැළකීම

viii. අහිංසා - දැඩි ලෝභයෙන් මසුරු බවින් වැළකීම

ix. ව්‍යාපාදා - තරහ හෙවත් වෛර නොකිරීම

x. මිථ්‍යා දාෂ්ඨි - තෙරුවන් - පින්පටි - මෙලොව - පරලොව

නැතැයි යන වැරදි දැකීමෙන් මිදීම

කර්තෘගේ වෙනත් කෘති

- රට උළු ගෙදර - කාව්‍ය සංග්‍රහය
- කඳුළු මල් - කාව්‍ය සංග්‍රහය
- කරදිය කඳුළු - කාව්‍ය සංග්‍රහය
- සරළ දහම් දැනුම - දහම් පාසල් සඳහා
- ගියනටද මෙම හවයේදී මගඵල ලද හැකිය
- ඕස තරණ හෙවත් සසර සයුරින් එතෙරට
- අසනිය මල් - කාව්‍ය සංග්‍රහය

සරල දහම් දැනුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය : 2014 දෙසැම්බර්

සරල දහම් දැනුම

රාජිත් විජේතායක

ISBN 978-955-0731-31-5

පරිගණක චක්‍රීය සංයෝජනය :

විනිසර පොත් මැදුර

මුද්‍රණය :

සෙ. හැන්ඩ් එස් ප්‍රින්ටර්ස්

ජයන්ත විරසේකර මාවත,

විවේචන.

ප්‍රකාශනය : **වික්‍රම පොත් ප්‍රකාශකයෝ**

අංක 80, බණ්ඩාරනායක මාවත,
ගම්පහ.

දුරකථන : 033-2239794

කතුවරයාගේ සටහන

නව්‍යාගත අමා මැණි මලාතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ ශ්‍රී ධර්මය අවිනිශ්චය, අනන්තය, අප්‍රමාණය, මෙම උතුම් දහම තුළ ඇති දහම තුළ අංගුත්තර නිකාය ආදී ග්‍රන්ථයන්ගෙන් සංඛ්‍යාත්මකව, සවිස්තරව සඳහන්ව ඇත. තවද වියත්, ප්‍රථිණ හිසුන් වහන්සේලාද ගිහි විද්වත්හුද ලියන්නට යෙදුනා ග්‍රන්ථ රාශියක් වෙත්. මගේ ප්‍රයත්නය එකී දහම් කරුණු අතර දහම් පාසල් සිසුන්ට මෙන්ම දිනපතා පාසල් සිසුන්ගේ බුද්ධ ධර්මය විෂයට උපකාරයක් වනාහි නිතර විභාගයන්ට ඉලක්ක වන්නාවුද සරල දහම් කරුණු කාණ්ඩ ලෙසින් ගොනුකර දැක්වීමයි. මෙහිදී විනය කරුණුද අභිධර්මයේ ගැඹුරු කරුණුද, පන් ඒ වැනි සිසුන්ට තම විභාගයන්ට අදාළ පෙළපොත්හි සඳහන් නොවන නම කරුණුද ඇතුළත් කෙරෙයි. අංක 1 සිට 10 දක්වා පමණක් සඳහන් කළේ නම පාසල් සිසුවෙකු වගයෙන් බොද්ධාචාර්යය විභාගයෙන් ගෞරව සාමාර්ථයක් ලබන තෙක්ද, පොලිස් සේවයට බැඳීමට පෙර හා විශ්‍රාම ලද පසුව වත්මනයෙහිද නම පාසල් ආචාර්යවරයෙකු ලෙසින් ලබන අද්දකීම හා පළපුරුදු සම්භාරයක් ඇති නිසාවෙනි.

මෙම ග්‍රන්ථය තුළින් සිසුවෙකු හට තමන්ට අවශ්‍ය දහම් කරුණු අර්ථයන්ද හිතව සොයාගතහැකි වනු ඇත. තවද යම් වාචික ප්‍රශ්න කිරීමක දී හෝ විභාගයකදී සිසුන් බොහෝ විට දහම් කරුණු ප්‍රකාශ කරන්නේ හෝ ලියන්නේ පිළිවෙලින් නොව තම මතකයට එන අයුරින් බව අද්දකීමෙන් දනිමි. බුදු දහමේ දක්වා ඇති කරුණු බොහෝ විට සඳහන්ව ඇත්තේ පළමුව සඳහන් කරුණෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දෙවන කරුණ යෙදෙන බව නිසා අපිළිවෙලින් ප්‍රකාශ කළහොත් හෝ දියතහොත් සියල්ල අවුල් සහගත වන්නේ ය. මෙම ග්‍රන්ථය සිසුන්ගේ එම අවබෝධය වියදුම් සපයා ඇත.

සිසුන්ට පමණක් නොව බුදු දහම ගැන විමසන උනන්දු වන කා හටත් සඳහන් ප්‍රයෝජනවත් වන අත් පොතක් ලෙස මෙය භාවිතා කළහැකි වනු ඇති බව මාගේ විශ්වාසයයි.